

Oikeushistorian pakolliset aineopinnot (20019)

Tavoite. Opintojakson aikana opiskelija hahmottaa yleiskuvan oikeudellisten ilmiöiden historiallisesta kehityksestä. Opiskelija ymmärtää oikeuden kentän laajuuden historiallisessa perspektiivissä: oikeushistoria tarkastelee niin oikeusnormeja, oikeuskäytäntöä, oikeudellisia instituutioita, oikeuskulttuuria kuin oikeudellisia katsomuksiakin. Opiskelija oppii kartoittamaan oikeuskehityksen suuret linjat ja selittämään havaitsemansa oikeudelliset muutokset kytkemällä ne yhteiskunnallisiin, historiallisiin ja kulttuurisiin yhteyksiinsä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Euroopan ja Suomen oikeuskehitys sukuyhteiskunnasta nykyaikaan; painopisteenä keskeisimmät oikeudelliset murros- ja muutosvaiheet.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Oikeushistorian aineopintotentin voi suorittaa usealla vaihtoehtoisella tavalla. 1) Kokonaan korvaavilla luentosarjoilla. Edellytyksenä on tällöin, että opiskelija on suorittanut hyväksyttävästi kaikki kolme luentosarjaa. Merkintää tulee hakea erikseen oppiaineen assistentilta. 2) korvaavia luentosarjoja + kirjallisuuskuulustelu. Oppiaine suosittelee lämpimästi ainakin yhden luentosarjan suorittamista.

Opetus

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 45-47.

Yliopistonlehtori **Heikki Pihlajamäki** luennoi siviilioikeuden historiasta 12.11.-23.11. ma-pe klo 12-14 P II. Opetus painottuu antiikin roomalaiseen oikeuteen sekä roomalaisen siviilioikeuden kehitykseen keskiajan ja varhaisen uuden ajan Euroopassa. Luento korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1.

Yliopistonlehtori **Heikki Pihlajamäki** pitää kurssin kotimaisen oikeuden historiasta 6.11 ti. klo 12-14, 19.-22.11. ma-to klo 10-12 ja P 673. Opetus perustuu aktivoiviin ryhätöihin ja sen hyväksyttävä suoritus edellyttää yhdistetyn esseen ja oppimispäiväkirjan jättämistä 30.11. mennessä. Kurssille otetaan enintään 40 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen WebOodissa *koodilla 21550. Ilmoittautuminen alkaa ma 24. 9. klo 16.00 ja kurssille on ilmoitettava *viimeistään pe 26.10.2007. Kurssi korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Professori **Jukka Kekkonen** pitää luentosarjan Euroopan oikeushistoriasta 6.11 ti klo 8-12 ja 7.11-14.11.2007. Ma klo 8-12 ja ti-pe klo 8-10. P II. Luentokuulustelu pidetään erikseen seuraavalla viikolla. Luento korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3.

Mahdollisesta oppiaineen assistentin opetuksesta tiedotetaan myöhemmin erikseen.

Laajuus. 5 opintopistettä, 3 opintoviikkoa

Opettajat

Kekkonen, Jukka, OTT, VT. Oikeushistorian ja roomalaisen oikeuden professori. Dekaan.

Pihlajamäki, Heikki, OTT, VT. Oikeushistorian dosentti. Oikeushistorian yliopistonlehtori.

Tuori, Kaius, OTT, FM. Tutkija.

Korpiola, Mia, OTT. Akatemiututkija.

Kirjalainen, Johanna OTK. Assistentti (mvs) 31.12.2007 asti.

Komulainen, Raija-Liisa, OTK, VT. Tutkija

Kotkas, Toomas, OTT. Kollegiumtutkija

Löytömäki, Stiina, OTL. Tutkija

Malminen, Toni, OTL. Tutkija
Sallila, Jussi, OTK. Tutkija
Vepsä, Iisa, OTL. Assistentti

Letto-Vanamo, Pia, OTT, VT. Oikeushistorian dosentti. KATTI:n johtaja.

Pyllkkänen, Anu, OTT, VT. Oikeushistorian dosentti. Akatemiatutkija.

Inha, Jyri, OTT. Oikeushistorian dosentti.

Karonen, Petri, FT. Oikeushistorian dosentti.

Korpijaakko-Labba, Kaisa, OTT. Oikeushistorian dosentti.

Tyynilä, Markku, OTT. Oikeushistorian dosentti.

Tutkintovaatimukset.

1) **Tellegen-Couperus, O.**, A Short History of Roman Law (1993), sivut 3-149 ja **Stein, P.**, Roman Law in European History (1999), sivut 38-130.

2) **Letto-Vanamo, P.** (toim.), Suomen oikeushistorian pääpiirteet (1991) lukuunottamatta sivuja 98-110, 168-187 ja 242-257 tai **Inger, G.**, Svensk rättshistoria (1997) s. 1-248.

3) **Robinson-Fergus-Gordon** (toim.), European Legal History (2000), sivut 26-41, 71-267 ja 285-299.

Oikeushistorian valinnaiset aineopinnot

Valinnaisissa opinnoissa on mahdollisuus syventää oikeushistoriallista näkemystä sekä keskittymällä tiettyyn aihepiiriin että perehtymällä alan tutkimuksen metodisiin piirteisiin. Opetus pyritään järjestämään mahdollisimman suurelta osin opiskelijoiden omaa tiedon tuottamista kannustavaksi. Työskentely seminaareissa perustuu pääosin opiskelijoiden kirjallisten ja suullisten esitysten pohjalle. Kurssien sisältö suunnitellaan siten, että ne voivat tukea esim. yksityisoikeuden tai prosessi- ja rikosoikeuden täydentäviä opintoja. Korvaaviksi suorituksiksi hyväksytään erikseen sovittavalla tavalla osallistuminen opetukseen muissa tiedekunnissa tai ulkomailla.

Opiskelijoilla on mahdollisuus neuvotella laajemman opintokokonaisuuden suorittamisesta kerralla. Se voi tapahtua esimerkiksi yhdistämällä useampia seminaareja, seminaari ja kirjatentti tai seminaari ja ulkomaiset opinnot.

Roomalainen oikeus

Tavoite. Opintojakson aikana opiskelija hahmottaa yleiskuvan roomalaisen oikeuden vuosituhantisesta historiasta antiikista nykypäivään. Opiskelija osaa analysoida roomalaisen oikeuden kehityksen keskeisiä piirteitä ja siihen vaikuttaneita muutostekijöitä. Opiskelija ymmärtää roomalaisen oikeuden oman aikansa tuotteena. Opiskelija ymmärtää roomalaisen oikeuden vaikutuksen yhtäältä koko Euroopan oikeuskehitykseen ja toisaalta paikallisiin oikeusjärjestelmiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Antiikin roomalaisen oikeuden kehityskaudet ja eri kerrostumat, roomalaisen oikeuden vulgarisoituminen, keskiajan roomalaisen oikeus, roomalaisen oikeuden koulukunnat uudella ajalla, roomalainen oikeus ja modernin oikeuden synty.

Laajuus. 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

Tentittävä kirjallisuus mainittava ilmoittautuessa!

- 1) **Kaser, M.**, Roomalainen yksityisoikeus (1968) tai **Borkowski, A.**, A Textbook of Roman Law (1995) tai **Crook, J. A.**, Law and Life of Rome (1967) tai **Kunkel, W.**, Römische Rechtsgeschichte (1980) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava espanjan-, italian- tai ranskankielinen teos.
- 2) **Bellomo, M.**, The Common Legal Past of Europe 1000–1800 (1995) tai **Tamm, D.**, Roman Law and European Legal History (1997) tai **Tamm, D.**, Romersk rätt och europeisk rättsutveckling (1996) tai **Zimmermann, R.**, The Law of Obligations (osin) (1990).
- 3) **Whitman, J. Q.**, The Legacy of Roman Law in German Romantic Era. Historical Vision and Legal Change (1990) tai **Tuori, K.**, Ancient Roman Lawyers and Modern Legal Ideals (2006) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava saksan-, espanjan- tai ranskankielinen teos.

Euroopan oikeushistoria

Tavoite. Opintojakson aikana opiskelija hahmottaa yleiskuvan eurooppalaisen oikeusperinteen syntyvaiheista ja kehityslinjoista. Opiskelija osaa analysoida Euroopan oikeudellisen kehityshistorian keskeisiä piirteitä ja siihen vaikuttaneita muutostekijöitä. Opiskelija ymmärtää eurooppalaisen oppineen oikeuden vaikutuksen paikallisiin oikeusjärjestyksiin ja niiden välisen vuorovaikutussuhteen.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Keskiajan oppineen oikeustieteen synty, *ius commune* historia, kodifikaatioiden aikakausi, kansallistaltioiden oikeus, oikeuden modernisaatio.

Laajuus. 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Opetus

Professori **Jukka Kekkonen** pitää yhdessä **Johanna Kirjalaisen** kanssa harjoitusseminaarin kesällä 2007 avoimessa yliopistossa. Harjoitusseminaari sijoittuu joko kotimaiseen tai Euroopan oikeushistoriaan.

Tutkintovaatimukset

Tentittävä kirjallisuus mainittava ilmoittautuessa!

- 1) **Wieacker, F.**, A History of Private Law in Europe (1995) tai sama, Privatrechtsgeschichte der Neuzeit (1967) tai **Hattenhauer, H.**, Europäische Rechtsgeschichte tai **Wesel, U.**, Geschichte des Rechts (1997).
- 2) **Berman, H.**, Law and Revolution (1983) tai sama, Law and Revolution, II (2004) erikseen sovittavin osin tai **Korpiola, M.** (toim.), Nordic Perspectives on Medieval Canon Law (1999) sekä **Brundage, J. A.** Medieval Canon Law (1995) erikseen sovittavin osin, tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava espanjan-, italian- tai ranskankielinen teos.
- 3) **John, M.**, Politics and the Law in the Late Nineteenth-Century Germany (1989) tai **Caenegem, R. C. van**, A Historical Introduction to Western Constitutional Law (1995) tai **Caenegem, R. C. van**, The Birth of the English Common Law (1988) tai **Stolleis, M.**, Geschichte des öffentlichen Rechts I (1988), II tai III tai tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava saksan-, espanjan-, italian-, viron- tai ranskankielinen teos.

Kotimainen oikeushistoria

Tavoite. Opintojakson aikana opiskelija hahmottaa yleiskuvan kotimaisen oikeushistorian keskeisistä kehityslinjoista. Opiskelija oppii analysoimaan kotimaisen oikeuskehityksen tärkeimpiä piirteitä. Opiskelija ymmärtää kotimaisen oikeuden yhteiset ja erilaiset piirteet eurooppalaiseen oikeuskehitykseen verrattuna.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Oikeuden kirjallistuminen, sukuoikeuden muuttuminen valtiolliseksi oikeudeksi, oppineen oikeuden reseptio ja 1600-luvun oikeudellinen vallankumous, oikeuden modernisoituminen, kehitys oikeusvaltiosta hyvinvointivaltion oikeuteen ja globalistumiseen.

Laajuus. 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Opetus

Tutkijatohtori, dosentti **Mia Korpiola** ja tutkija **Iisa Vepsä** pitävät oikeudenkäynti-draamakurssin oikeudenkäytöstä varhaisella uudella ajalla kl ma 18.2.2008, klo 16–18, sh P518, ma–ke 3.–5.3.2008 klo 16–18, sh P518, ja pe 7.3.2007 klo 14–16, sh 669. Arvosteltavat suoritukset ovat kirjallinen työ, oikeudenkäyntidraama, seminaarityöskentely ja vertaisarviointi. Ensimmäisellä tapaamisella ma 18.2.2008 klo 16–18 opiskelijoille jaetaan oikeustapaus, jonka nojalla he saavat jakaa keskenään oikeudenkäynti-roolit. Seminaarikerrat pidetään ma–ke 3.–5.3.2008 klo 16–18. Opiskelijat selvittävät kirjallisuuden ja seminaarien perusteella, miten heidän tulee toimia roolinsa mukaisesti oikeudenkäynnissä, joka järjestetään viimeisellä kokoontumiskerralla, pe 7.3.2008 klo 14–16 sh 669. Ensimmäisellä tapaamisella opiskelijoille jaetaan oikeudenkäynti-roolit. Opiskelijat selvittävät kirjallisuuden ja luentojen perusteella, miten heidän tulee toimia roolinsa mukaisesti oikeudenkäynnissä, joka järjestetään viimeisellä kokoontumiskerralla. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 20 osallistujaa. Ennakoilmoittautuminen oppiaineen nettisivuilla viimeistään 8.2.2008. Kursi on harjoitusseminaari ja se korvaa valinnaisten opintojen jakson kotimainen oikeushistoria.

Tutkijatohtori, dosentti **Mia Korpiola** pitää ongelmälähtöisen harjoitusseminaarin kotimaisen oikeushistorian pitkästä linjasta ti 22.4.–20.5.2008 klo 14–16. Seminaarit-

yöt palautetaan ma 26.5.2008 klo 12.00 mennessä. Palautetilaisuus pidetään pe 30.5.2008 klo14–16. Opetuspaikkana kursilla on sh P518. Arvosteltavat osuudet ovat kirjallinen työ, seminaarityöskentely ja vertaisarviointi. Ennakoilmoittautuminen oppiaineen nettisivuilla viimeistään 14.4.2008. Seminaariin otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 12 osallistujaa

Professori **Jukka Kekkonen** pitää yhdessä **Johanna Kirjalaisen** kanssa harjoitusseminaarin kesällä 2008 avoimessa yliopistossa. Harjoitusseminaari sijoittuu joko kotimaiseen tai Euroopan oikeushistoriaan.

Tutkintovaatimukset

Tentittävä kirjallisuus mainittava ilmoittautuessa!

- 1) **Kekkonen, J.**, Suomen oikeuskulttuurin suuri linja 1898–1998 (1998).
- 2) **Kekkonen, J.**, Merkantilismista liberalismiin (1987) tai **Kotkas, T.**, “Suosiosta ja armosta” (2003) tai **Pihlajamäki, H.**, Evidence, Crime, and Legal Profession (1997) tai **Inha, J.**, Valtioneuvoston oikeuskanslerin virka-aseman muotoutuminen 1917–1919 (1997) tai **Hannula, I.**, Rikos-oikeudellinen järjestelmä kriisissä (2004) tai **Rasilainen, A.**, Oikeudellinen argumentointi politiikassa (2004) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava teos.
- 3) **Letto-Vanamo, P.**, Suomalaisen asianajajalaitoksen synty ja varhaiskehitys (1989) tai **Letto-Vanamo, P.**, Käräjyhteisön oikeus. Oikeudenkäyttö Ruotsi-Suomessa ennen valtiollisen riidanratkaisun vakiintumista (1995) tai **Aalto, S.**, Kirkko ja kruunu siveellisyyden vartijoina (1996) tai **Taussi Sjöberg, M.**, Rätten och kvinnorna. Från släktmakt till statsmakt i Sverige på 1500- och 1600-talen (1996) tai **Pylkkänen, A.**, Puoli vuodetta, lukot ja avaimet (1990) tai **Korpiola, M.**, Between Betrothal and Bedding (2004) tai **Korpijaakko, K.**, Saamelaiden oikeusasemasta Ruotsi-Suomessa (1989) tai **Ylikangas, H.**, Valta ja väkivalta keski- ja uudenajan taitteen Suomessa (1988)

ja **Pihlajamäki, H.** (toim.), *Theatres of Power* (1991) saksankieliset artikkelit pois-lukien.

Oikeustieteen historia

Tavoite. Opintojakson aikana opiskelija oppii tuntemaan Euroopan ja kotimaisen oikeustieteen historialliset päälinjat. Opiskelija osaa analysoida oikeustieteen historiallista kehitystä eurooppalaisesta ja kotimaisesta näkökulmasta. Opiskelija ymmärtää kotimaisen oikeustieteen historian ja merkityksen oikeuskehityksen kannalta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Oikeustieteen synty ja merkitys eurooppalaisessa oikeuskulttuurissa *ius communesta* luonnonoikeuteen, oikeustiede Ruotsi-Suomessa 1600–1700-luvulla, suomalainen oikeustiede ja oikeudellinen yliopistokoulutus 1800-luvulla, saksalaiset ja skandinaaviset vaikutteet suomalaisessa oikeusajattelussa.

Laajuus. 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset

Tentittävä kirjallisuus mainittava ilmoittautuessa!

- 1) **Pihlajamäki, H., Mäkinen, V., Varkemaa, J.:** *Keskiajan oikeushistoria* (2007)
- 2) **Björne, L.,** *Patrioter och institutio-nalister. Den nordiska rättsvetenskapens historia I* (1996) tai **Björne, L.,** *Brytningstiden. Den nordiska rättsvetenskapens historia II* (1998) tai **Björne, L.,** *Den konstruktiva riktningen 1871–1910. Den nordiska rättsvetenskapens historia III* (2002).
- 3) **Tolonen, H.,** *Korko, raha ja sopimus* (1992) tai **Paasto, P.,** *Omistuskäsitteistön rakenteesta* (1994) tai **Jyränki, A.,** *Lakien laki* (1989) tai **Helmholz, R. H.,** *The Spirit of Classical Canon Law* (1996) tai **Koschaker, P.,** *Europa und das römische Recht* (1953) tai **Kelley, D.,** *The Human Measure: Social Thought in the Western Legal Tra-*

dition (1990) tai **Horwitz, M.,** *The Transformation of American Law I–II* (osin) (1977) tai jokin opettajan kanssa erikseen sovittava espanjan-, italian-, viron- tai rans-kankielinen teos.

Globaali ja vertaileva oikeushistoria (Global och komparativ rättshistoria, Global and comparative Legal History)

Tavoite. Opintojakson aikana opiskelija oppii tuntemaan vertailevan oikeushistorian periaatteet sekä maailman suurten oikeusjärjestelmien historian pääpiirteitä. Opiskelija osaa analysoida maailman suurten oikeusjärjestelmien historiaan vaikuttaneita tekijöitä vertailevan oikeushistorian periaatteiden valossa. Opiskelija ymmärtää oikeusjärjestysten ja -kulttuurien välisiin vuoro-vaikutussuhteisiin liittyviä seikkoja.

Käsiteltävät asiakokonaisuudet. Oikeusjärjestysten ja -kulttuurien välinen vuorovaikutus, islamin oikeus, juutalainen oikeus, Itä- ja Kaakkois-Aasian oikeusjärjestykset, eurooppalaisen oikeuden reseptio siirtomaa-kaudella Latinalaisessa Amerikassa, Aasiassa ja Afrikassa.

Laajuus. 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Opetus

Dos. **Pia Letto-Vanamo** pitää harjoitusseminaarin maailman suurista oikeusjärjestelmistä ke 13.2.- 12.3.2008 klo 16–20. Opetuspaikka P 344. Ennakoilmoittautuminen sähköpostitse (pia.letto-vanamo@helsinki.fi) alkaa 3.12.2007 klo 9.00 ja päättyy 1.2.2008. Seminaariin otetaan 12 ensiksi ilmoittautunutta, ja se on tarkoitettu sekä suomen- että ruotsinkielisille opiskelijoille. Seminaarissa perehdytään eurooppalaisiin ja Euroopan ulkopuolisiin oikeusjärjestelmiin sekä niiden historiaan. Kurssi korvaa oikeushistorian valinnaisten aineopintojen kohdan globaali ja vertaileva oikeushistoria sekä harjoitusseminaarisuorituksen.

Tutkintovaatimukset

Tentittävä kirjallisuus mainittava ilmoittautuessa!

- 1) **Watson, A.**, Legal Transplants. An Approach to Comparative Law (1974) ja **Mattei, U.**, “Three Patterns of Law: Taxonomy and Change in the World’s Legal System”, American Journal of Comparative Law 45 (1997) ja **Mattei, U.**, “Why the Wind Changed: Intellectual Leadership in Western Law”, American Journal of Comparative Law 42 (1994) (molemmat artikkelit saatavilla Westlaw’sta) tai **Glenn, H. P.**, Legal Traditions of the World (2 painos, 2004), lukuunottamatta lukuja 1, 2 ja 5 tai **Glenn, H. P.**, On Common Laws (2005).
- 2) **Mirow M. C.**, Latin American Law. A History of Private Law and Institutions in Spanish America (2004) tai **Benton, L.**, Law and Colonial Cultures. Legal Regimes in

World History, 1400–1900 (2002) tai muu opettajan kanssa erikseen sovittava teos tai joukko artikkeleja.

- 3) **MacCormack, G.**, The Spirit of Traditional Chinese Law (1996) tai **Coulson, N.**, A History of Islamic Law (1997) tai **Hecht, N. S. et al. (toim.)**, An Introduction to the History and Sources of Jewish Law (1996), lukuunottamatta s. 51–74, 243–358, tai muu opettajan kanssa erikseen sovittava teos tai joukko artikkeleja.

Oppiaineen englanninkielisten kurssien päivitetty aikataulu on yliopiston kotisivuilla osoitteessa <http://www.helsinki.fi/english/courses/>

Opinto-oppaassa ilmoitettuihin aikatauluihin voi tulla muutoksia, joten opiskelijoita pyydetään tarkistamaan ajantasaiset tiedot oikeushistorian kotisivuilta.

Oikeusinformatiikan valinnaiset aineopinnot

Oikeusinformatiikka on oikeuden yleistieteisiin kuuluva ja lainoppiin vaikuttava monitieteinen oikeustieteen haara, jossa tutkitaan ja opetetaan oikeuden ja tieto- ja viestintäteknologian sekä oikeuden ja informaation käsittelyn, viestinnän sekä tiedon ja tietämyksenhallinnan välisiä suhteita. Oikeusinformatiikan valinnaisten aineopintojen tavoitteena on antaa yleiskuva oikeusinformatiikasta ja siihen kuuluvista oikeudellisen informaation teoriasta ja informaatio-oikeudesta oikeustieteen osa-alueina. Opintoissa perehdytään oikeudellisen informaation haun ja käsittelyn menetelmiin sekä niitä koskeviin oikeusvaltiollisiin periaatteisiin. Opintoissa annetaan valmiudet hyödyntää ja arvioida kriittisesti erilaisia oikeudellisen tiedon järjestelmiä ja oikeudellista viestintää. Tieto- ja viestintäteknologian ja siihen perustuvien liiketoiminta- ja julkisen hallinnon ja palvelutuotannon toimintamallien eri sääntely-yhteyksissä tehtävän oikeudellisen analyysin avulla opintoissa perehdytään tieto- ja viestintäteknologian ja oikeuden väliseen vuorovaikutukseen sekä informaatioprosessien ja -hyödykkeiden samoin kuin tiedon ja viestinnän infrastruktuurien sääntelyyn. Opintojen tavoitteena on hahmottaa eurooppalaisen ja suomalaisen informaatio-oikeuden järjestelmä ja oikeusperiaatteet sekä oppia hyödyntämään sitä käytännön soveltamistilanteissa.

Opintojaksot ja niiden laajuus. Oikeusinformatiikan valinnaisissa aineopinnoissa voi suorittaa seuraavat erilliset opintojaksot:
1. Oikeudellinen tieto -harjoitusseminaari (6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa)
2. IT -oikeuden harjoitusseminaarit (6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa). Luvuonna 2007-2008 järjestetään harjoitus-

seminaari **Tietosuoja ja tietoturvallisuus**. Ks. seminaarien esittelyt opinto-opas, kohta Harjoitusseminaarit.

Oppiaineen esittelytilaisuus pidetään uusille opiskelijoille rikos- ja prosessioikeuden sekä oikeuden yleistieteiden laitoksen aineesittelyn yhteydessä orientointijakson ohjelmassa kerrotulla tavalla. Perusteellisempi esittely pidetään aineopintovaiheessa oleville opiskelijoille Oikeudellinen tieto-harjoitusseminaarin yhteydessä tiedekunnan mikroluokassa to 20.9. klo 16.00.

Aineen kotisivut löytyvät osoitteesta <http://www.helsinki.fi/oik/tdk/oikeusinformatiikka>.

Opettajat

Pöysti Tuomas, hallinto-oikeuden dosentti, OTT. Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtaja. Oikeusinformatiikan vastuupettaja.
Kuopus Jorma, hallinto-oikeuden, erityisesti hallinnon informaatio-oikeuden dosentti, OTT, VT, esittelijäneuvos. Ei luentoja vuonna 2007-2008.

Korhonen Outi, kansainvälisen oikeuden dosentti, S.J.D., lainsäädäntöasiantuntija, valtiovarainministeriö.

Aarnio Reijo, tietosuojavaltuutettu, informaatio- ja IT-oikeuden vieraileva luennoitsija

Still Viveca, OTM, tutkija, tekijänoikeusasiamies. IT -oikeuden harjoitusseminaarin vieraileva luennoitsija.

Lisäksi erikseen ilmoitettavat vierailevat asiantuntijat.

Oikeussosiologian pakolliset aineopinnot (20022)

Tavoite: Opintojakson tavoitteena on antaa kuva oikeussosiologiasta tutkimusalueena. Jakso johdattaa oikeussosiologian perusteisiin, oikeudellisia instituutioita koskevan empiirisen yhteiskuntatutkimuksen perusteisiin ja tutkimusmenetelmistä käytävään keskusteluun. Oikeussosiologian aineopinnot sisältyvät pakollisina oikeustieteen maisterin tutkintoon.

Käsitteltävä asiakokonaisuus: Oikeussosiologian keskeiset tutkimuskohteet ja -perinteet. Selvittää oikeudellisten käytäntöjen ja instituutioiden, oikeudellisten sääntelyratkaisujen ja yhteiskunnallisten tekijöiden sekä näissä tapahtuneiden muutosten keskinäisiä suhteita. Oikeuden empiirisen tutkimuksen mahdollisuudet ja näkökulmat.

Laajuus: 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa

Opettajat

Ervasti, Kaijus, OTT, oikeussosiologian yliopistonlehtori
Iivari, Juhani, VTT, sosiaalityön dosentti
Kyntäjä, Timo, VTT, oikeussosiologian dosentti

Lappi-Seppälä, Tapio, OTT, kriminologian ja oikeussosiologian professori.

Rantala, Kati, VTT, sosiologian dosentti
Savolainen, Jukka, Ph.D., kriminologian dosentti.

Opetus

Yliopistolehtori **Kaijus Ervasti** luennoi aiheesta *Teemoja oikeussosiologiasta* (20 t) sl 1.10.-12.10. ma-pe klo 16-18. Opetuspaikkana on PR aud. IX paitsi torstaisin aud. II. Luentosarja korvaa kohdan 2 tutkintovaatimuksista.

Tutkintovaatimukset

1. Laitinen, A., Oikeussosiologian perusteet 2002 (2002 s.217)
2. Alvesalo, A. & Ervasti, K., Oikeus yhteiskunnassa 2006 (200 s)
3. Kantola I. & Koskinen K. & Räsänen P., Sosiologisia karttalehtiä 2004 (s.11-90 ja 249-300). (130 s)
4. Heiskala, R. & Luhtakallio, E., Uusi jako. Miten Suomesta tuli kilpailukyky-yhteiskunta 2006 (230 s).
5. Uusitalo, H., Tiede, tutkimus, tutkimus 1991/2001 (117 s).

Oikeussosiologian ja kriminologian valinnaiset aineopinnot

Tavoite: Jakson tavoitteena on perehdyttää oikeussosiologiseen ajatteluun ja kriminologiseen teorianmuodostukseen syventämällä tietämystä oikeussosiologian ja kriminologian teoriaperinteestä, tutkimusmenetelmistä ja tutkimusongelmista. Valinnaisten aineopintojen tarkoituksena on antaa teoreettisia ja menetelmällisiä valmiuksia oikeussosiologian teorian, käsitteiden ja tutkimusmenetelmien hallintaan sekä oikeussosiologisen tutkimuksen tekemiseen.

Sisältö: Sisältää valinnaisina linjoina yleisen oikeussosiologian ja kriminologian linjan (kumpikin 7 opintopistettä/3,5 opintoviikkoa) sekä näille molemmille yhteisen menetelmäosuuden (4 opintopistettä/2 opintoviikkoa). Menetelmäosuus voidaan suorittaa myös itsenäisensä, mutta se suositellaan yhdistettäväksi yleisen oikeussosiologian tai kriminologian opintolinjaan. Menetelmäopinnot suositellaan myös suoritettavaksi ennen muita opintoja. Opiskelijan on mahdollista suositella myös sekä yleisen oikeussosiologian että kriminologian linjat. Enimmäisopintopisteiden määrä yhdessä menetelmäopintojen kanssa on tällöin 18 opintopistettä/9 opintoviikkoa).

Oikeussosiologian menetelmäopinnot (4-10 op / 2-5 ov)

Tavoite: Perehdyttää tilastollisiin tai laadullisiin tutkimusmenetelmiin tutkimus- ja sovellutusmerkkinen valossa. Opintojakso antaa valmiuksia empiirisen oikeussosiologisen tutkimuksen tekemiseen.

Käytännöllinen johdatus empiiriseen sosiaalitutkimukseen (4 op / 2 ov, 24 h)

Opettaja: **Jukka Savolainen**, Dosentti

Kurssilla perehdytetään tutkimusprosessin vaiheisiin käytännöllisten harjoitusten kautta. Painopisteenä on tilastolliset analyysimenetelmät, mutta kurssilla käsitellään myös laadullista tutkimusta. Tavoitteena on antaa perustaidot itsenäiseen tutkimustyöhön ja kehittää kykyä arvioida kriittisesti empiirisiin aineistoihin perustuvia tuloksia. Keskeisenä työvälineenä on SPSS-ohjelma; tilastografiikan laadinnassa nojaututaan Excel-ohjelmaan. Osallistuminen ei edellytä aiempia menetelmäopintoja tai tilastollisen tietojenkäsittelyn hallintaa. Säännöllinen läsnäolo on välttämätöntä. Kurssin kuluessa suoritetaan kurssin tarpeisiin räätälöidyt osat oheisesta kirjallisuudesta (yhteensä n. 350 s).

Ajankohta: Kevät 2008. Tarkemmat ajat ilmoitetaan myöhemmin.

Tutkintovaatimukset

1. Luennot (24 t)
2. Eskola, J. & Suoranta, J., Johdatus laadulliseen tutkimukseen
3. Alkula, T. & Pöntinen, S. & Ylöstalo, P., Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät

Arviointitutkimuksen kurssi (4 op/2ov – 6 op/3 ov)

Opettaja: **Kati Rantala**, Dosentti

Arviointitutkimus työllistää niin nuorempia kuin varttuneempia tutkijoita. Sen avulla on

mahdollista tukea ja legitimoida tai kehittää ja kyseenalaistaa vallitsevia yhteiskuntapoliittisia käytäntöjä. Arviointitutkimuksen kurssilla käydään monipuolisesti läpi arviointitutkimuksen asemaa julkishallinnossa. Teoreettisesti arviointitutkimusta käsitellään nyky-yhteiskunnan läpitukevana hallintamekanismina, mutta kurssilla opiskellaan myös arviointitutkimuksen menetelmiä, koulukuntia ja käytännön sovelluksia sekä niiden ongelmia. Esimerkkejä annetaan erityisesti oikeushallinnosta ja kriminaalipoliitikasta. Luentosarjassa vierailee ulkopuolisia asiantuntijoita.

Kahden periodin pituinen arviointitutkimuksen kurssi koostuu a) luentosarjasta ja oheiskirjallisuudesta sekä b) ryhmätöistä. Ryhmätöissä harjoitellaan arviointitutkimusasetelmien tekemistä. Kurssi suoritetaan tenttimällä (välitentti ja loppotentti) ja osallistumalla ryhmätöihin.

Suorittamistavat: I Luennot + oheislukemisto (=4 op/2 ov) tai II edelliset + harjoitukset (=6 op /3 ov). Harjoituksissa läsnäolopakko (hyv/hyl)

Ajankohta: Syksy 2007. Tarkemmat ajat ilmoitetaan myöhemmin.

Valinnaiset opinnot valtiotieteellisen tiedekunnan sosiologian laitoksella: Oikeussosiologian ja kriminologian valinnaisiin opintoihin kuuluvan menetelmäosuuden voi korvata valtiotieteellisen tiedekunnan sosiologian laitoksen kursseilla 135 ja 136 (Sosiaalitutkimuksen kvalitatiiviset ja kvantitatiiviset menetelmät).

Yleisen oikeussosiologian linja 7/3,5 (20378)

Tavoite: Jaksossa tutustutetaan oikeussosiologian teorian perinteeseen, oikeussosiologian klassikoihin sekä oikeussosiologian teorian nykykeskusteluihin. Opintojen tavoitteena on myös syventää teoreettista menetelmällistä osaamista ja johdattaa sosio-

logisen teorian soveltamiseen empiirisessä sosiaalitutkimuksessa.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: Sosiologian teoriaperinne, oikeussosiologian asema sosiologian kentässä sekä oikeussosiologian nykykeskustelut. Valinnaisina vaihtoehtoina on syventää menetelmällistä osaamista esimerkkitutkimusten kautta tai laventaa näkökulmaa ajankohtaisiin oikeussosiologisiin ja oikeuspoliittisiin tutkimusalueisiin.

Opetus: Dosentti **Timo Kyntäjä** luennoi *oikeussosiologian klassikoista* Ma 29.10. - Ma 12.11. klo 14 - 16 P 545 (to 8.11. ei luentoa). Luennot korvaavat sopimuksen mukaan kohdan 3 tai 4. Kurssilla käsitellään sosiologian klassikkojen, ennen muita Marxin, Weberin ja Durkheimin käsitteitä oikeudesta osana modernin yhteiskunnan konstituutiota sekä näiden käsitteiden heijastumia nykyoikeussosiologiassa.

Tutkintovaatimukset

1. Mills: Sosiologinen mielikuvitus (230)
2. Banakar, R. & Travers, J., An introduction to Law and Social Theory (350s)
3. Weber, M., Protestanttinen etiikka ja kapitalismin henki, Durkheim, E., Itsemurha tai Westermack E., Tapojen historiaa.
4. Yksi seuraavista:
 - a) Grönfors, M., Suomen mustalaiskansa.
 - b) Hakkarainen, P., Tupakka – nautinnosta ongelmaksi.
 - c) Halpern, D., Social Capital.
 - d) Jyrki Tala & Marjukka Litmala (toim.): Katsauksia Suomen lainsäädäntökehitykseen 1985-2005. Paremmen sääntelyn toimintaohjelma. Osa 2. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 9/2006. Julkaisusta luetaan Talan, Litmalan, Ervastin, Määttä, Muttilaisen ja Arajärven artikkelit eli sivut 13-187, 237-270 ja 303-332. Tekstit löytyvät myös valtioneuvoston kanslian kotisivuilta (www.vn.fi).

Kriminologian linja 7/3,5 (20379)

Tavoite: Opintojakso johdattaa rikoskäyttäytymistä selittäviin kriminologisiin teorioihin, suomalaisen yhteiskunnan rikollisuuden peruspiirteisiin sekä sosiaalisen kontrollin ja seuraamusjärjestelmän sosiologiseen tutkimukseen. Opintojakso antaa edelleen mahdollisuuden syventää tietämystä kulloinkin ajankohtaisen valinnaisten teemojen osalta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: Kriminologian rikollisuusteoriat, rikollisuuskehitys ja rikollisuuden piirteet, rangaistuksen vaikutukset ja toimintatavat, sosiaalisen kontrollin ja kriminaalipolitiikan sisältömuutokset ja muutosten syyt. Valinnaisina vaihtoehtoina on syventää näkökulmaa kriminologian ja kriminaalipolitiikan eri tutkimusalueisiin- ja suuntauksiin.

Opetus: Dos. **Juhani Iivari** pitää restoratiivisen oikeuden kurssin Helsingin yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksella sl 3.9.-15.10. ja 29.10.-12.11. ma klo 16-18 PR aud XV. Kuulustelut ovat to klo 16-18 15.11. PIII ja 22.11. P673. Luentosarja on tarkoitettu yhteiseksi yhteiskuntapolitiikan ja oikeustieteen opiskelijoille. Oikeustieteen opiskelijoita otetaan luentosarjalle 40 ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen kurssille WebOodissa (<http://www.oodi.fi/hy>). Ilmoittautuminen alkaa to 9.8. klo 16.00

ja kurssille on ilmoittauduttava viimeistään ma 20.8. Restoratiivisella oikeudella tarkoitetaan virallisen oikeusjärjestelmän ulkopuolella, sen rinnalla tai sen sisällä toteuttavia uusia vaihtoehtoisia rikosten, konfliktien ja riitojen ratkaisutapoja, joilla on voimakas yhteys kansalaisyhteiskunnan omaehtoiseen organisoitumiseen ja sosiaalityöhön. Kurssin suorittaminen korvaa kriminologian tutkintovaatimusten kohdan 4.

1. Akers R.L., *Criminological theories* 3p. 2000 (256 s) tai Akers R.L. & Sellers, C.S., sama 4 p 2004 (288s)
2. Lappi-Seppälä T., *Penal Policy in Scandinavia*. Teoksessa *Crime & Justice* vol 36, toim Michael Tonry 2007 (80s).
2. Garland: *Culture of Control* 2001 (270s)
3. Honkatukia, Päivi & Kivivuori, Janne (toim): *Nuorisirikollisuus: Määrä, syyt ja kontrolli*, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (221/2006, teksti ladattavissa laitoksen verkkosivuilta)
4. Yksi seuraavista:
 - a) Roberts, Stalans etc: *Penal Populism and Public Opinion* (200s)
 - b) Christie: *Suitable amount of crime* tai sama ruotsiksi (200 s)
 - c) Cavadino M. & Dignan. J., *Penal Systems. A Comparative Approach* 2006 (luetaan 200s).
 - c) Sherman et al: *Evidence-Based Crime prevention* (luetaan 200 s)

Oikeustaloustieteen pakolliset aineopinnot (20020)

Tavoite. Opiskelija pyritään perehdyttämään kansantalouden, sen osien sekä yritysten rakenteeseen ja toimintaan siten, että hän pystyy ymmärtämään taloudellisten ilmiöiden vuorovaikutussuhteet ja samalla oikeudellisten normien roolin taloudellista taustaa vasten.

Käsitteltävä asiakokonaisuus. Erityisesti mikrotaloustieteen keskeiset käsitteet; 1) kysynnän ja tarjonnan tasapaino, 2) marginaalikustannukset ja tehokkuus, 3) markkinoiden rakenne (täydellinen kilpailu, monopoli, oligopoli), 4) tuotannontekijämarkkinat, 5) kansainvälisen kaupan teorian perusteet; sekä muut oikeuden tutkimukseen soveltuvat keskeiset taloustieteelliset käsitteet kuten 6) vaihtoehtokustannus, 7) markkinoiden puutteet (ulkoisvaikutukset, epätäydellinen kilpailu, informaation ongelmat, julkishyödykkeet, transaktiokustannukset ym.). Esimerkkeinä käsitellään oikeustaloustieteen keskeiset sovellukset eri oikeuden aloilla; varallisuus oikeudet, vahingonkorvausoikeus, sopimusoikeus, prosessioikeus, rikosoikeus ja seuraamukset.

Laajuus. 6 opintopistettä (3 ov).

Suoritustapa. Kirjatentti tai sen osittain tai kokonaan korvaava opetus.

Oppiaineen esittelytilaisuus. Prof. Heimosen luentosarjan ensimmäisellä kerralla.

Oppiaineen päätenttikierros. Syksyn viimeinen tenttikierros.

Opetus

Prof. **Matti Heimonen** pitää taloustieteen johdantokurssin (laajuus noin 3 op) syksyllä 2007 10.09.-03.10. ma, ti, ke, klo. 16-20 PIV (ti 11.9. ei luentoja). Jos vanhan tutkinnon aineopintoja ei ole vielä suoritettu suositellaan tätä kurssia. Luentokuulustelu pide-

tään ke 03.10. 16-20 PIV. Uusintakuulustelu on seuraavan tenttikierroksen yhteydessä. Hyväksytty luentokuulustelu korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1 ja lisäksi kohdasta 2 luvut 1, 2 ja 4. Luentorunko on luettavissa ja tulostettavissa Prof. Heimosen internetkotisivulta <http://www.helsinki.fi/~mhemon/>

Kristian Siikavirta pitää oikeustaloustieteen verkkokurssin (laajuus noin 3 op, WebCT) syksyllä 2007 31.10.-03.12. Kurssille tulee ilmoittautua oppiaineen wwww-sivulta löytyvän verkkolomakkeen avulla alkaen 12.10. noin klo. 12.00. Osallistujia mahtuu kurssille enintään 50 ilmoittautumisjärjestyksessä. Mukaan pääsystä ilmoitetaan mahdollisesti sähköpostilla. Kurssi sisältää alkutapaamisen 31.10. klo. 16-18 PIV, aikatauluun sidotun verkkotyöskentelyn tehtävineen ja lopputapaamisen 03.12. klo. 14-16 PIV. Kurssi on sidottu tiukasti aikatauluun, joka ilmoitetaan osallistujille vähintään viikkoa ennen kurssin alkua. Verkkotyöskentelyyn kuuluvat kirjalliset tehtävät, ohjattu keskustelutehtävä ja pikakoe. Verkkokurssi korvaa tutkintovaatimusten kohdat 2 ja 3.

Opettajat

Heimonen, Matti, TTT, Kansantaloustieteen professori.

Siikavirta, Kristian, OTT, VT, (mvs) assistentti.

Tutkintovaatimukset.

- 1) **Pohjola, Matti - Pekkarinen, Jukka - Sutela, Pekka** (2006), Taloustiede (246 s) tai **Pekkarinen, J. - Sutela, P.**, National-ekonomi (1999) (282 s).
- 2) **Cooter, Robert - Ulen, Thomas** (2004),

Law & Economics, (4. painos). Ei lukuja 3, 5, 9, 11 eikä 12. (yht. 332 s.)

3) **Määttä, Kalle** (2006), Oikeustaloustieteen perusteet, lukuun ottamatta lukuja 6 ja 7 (164 s.)

Oikeustaloustieteen valinnaiset aineopinnot

Valinnaisten opintojen tavoitteena on syventää näkemystä siitä, miten taloustiedettä voidaan käyttää hyväksi lain tulkinnaissa tai analysoitaessa lainsäädännön tarkoituksenmukaisuutta ja taloudellisia seurannaisvaikutuksia sekä valmisteltaessa uusia säännöksiä.

Jäljempänä esitettyjen opintokokonaisuuksien lisäksi on mahdollista erikseen sopia oppiaineen professorin kanssa muista oikeustaloustieteellisistä opintojaksoista. Aihekokonaisuuksina voivat tulla kysymykseen esimerkiksi perheoikeuden taloustiede, sopimusteoria, prosessioikeuden taloustiede, informaation taloustiede, ympäristötaloustiede ja -politiikka sekä uusi taloushistoria.

Perustellusta syystä opiskelija voi ehdottaa tentittäväkseen muitakin kuin alla mainittuja aihepiireihin soveltuvia kirjoja. Nämä erikseen sovitut teokset on ilmoitettava tenttiin ilmoittauduttaessa.

Kilpailutaloustieteen kurssi (21554)

Tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus. Markkinataloudessa osakeyhtiö on osoittautunut tehokkaaksi yritysmuodoksi. Yksityisten omistama voittoa maksimoiva yritys on motivoitunut toimimaan siten, että tuotetaan mahdollisimman halvalla niitä tuotteita, joita ihmiset haluavat. Tämä pätee sekä kilpailevaan talouteen että monopoliin. Kilpailua tarvitaan kuitenkin siihen, että yri-

tykset eivät pyri tuotantoa rajoittamalla nostamaan hintoja, koska se vähentää kansalaisten hyvinvointia. Kilpailulainsäädännöllä pyritään estämään kilpailun häviöminen ja, jos se ei ole mahdollista, kielletään määräävän markkina-aseman väärinkäyttö.

Kurssilla perehdytään epätäydellisen kilpailun muotoihin ja verkostotalouteen, sekä pohditaan kuinka kilpailuoikeus ja erilaiset säätelyjärjestelmät pystyvät turvaamaan talouden tehokkuuden.

Laajuus. 6 opintopistettä (3 ov).

Opettajat. Prof. Matti Heimonen

Suoritustapa. Kirjatentti ja vapaaehtoiset korvaavat luennot. Opettajan kanssa sovittavan kirjallisen harjoitustyön tekemällä on mahdollisuus suorittaa laajempi 10 opintopisteen kokonaisuus.

Opetus. Prof. **Matti Heimonen** pitää kilpailutaloustieteen luentsarjan syksyllä ke 31.10, ti 06.11., ke 14.11 ja ti 20.11., klo 14-18 P518 sekä ti 27.11. klo. 14-18. P667. Luentokuulustelu on tiedekunnan tenttikierroksen yhteydessä pe 30.11 klo. 09.00. Hyväksytty luentokuulustelu korvaa luennolla määriteltävän osan tutkintovaatimuskirjasta (sivumäärällisesti noin puolet).

Tutkintovaatimukset.

1) **Viscusi, W. Kip – Vernon, John M. – Harrington, Joseph E. (2000)**, Economics of Regulation and Antitrust. (864 s)

Päätös- ja peliteorian perusteet (20357)

Tavoite ja sisältö. Tenttimällä suoritettava kurssi tarjoaa perustiedot päätös- ja peliteorian käsitteistä sekä sen soveltamismahdollisuuksista oikeustieteessä. Oppikirjoissa analysoidaan mm. kauppaa-, sopimus-, vahingonkorvaus- ja prosessioikeuden alaan kuuluvia konfliktitilanteita.

Laajuus. 6 opintopistettä (3 ov).

Tutkintovaatimukset.

- 1) **Dixit, A. - Nalebuff, B.**, Thinking Strategically (1991) (393 s).
- 2) **Baird, D.G. - Gertner, R.H. - Picker, R.C.**, Game Theory and the Law (1994) (330 s).

Yritys- ja rahoitustoiminnan opintokokonaisuus (21552)

Tavoite ja sisältö. Kurssilla johdatellaan yritys- ja rahoitustoiminnan kannalta keskeisten instituutioiden pariin sekä valaistaan rahoitusmarkkinoiden toimintoja taloustieteellisestä näkökulmasta. Kurssi antaa myös perustiedot erilaisten organisoitumistapojen tarkoituksenmukaisuudesta ja siihen vaikuttavista kriteereistä sekä taloudellisten organisaatioiden kannustinjärjestelmistä. Ilmoitauduttaessa tenttiin on muistettava ilmoittaa opintokokonaisuuden laajuus, vaihtoehtoiset tenttikirjat ja mahdollisesti suoritettavat korvaavat opinnot.

Opettajat

Prof. **Matti Heimonen**
Dosentti **Jukka Mähönen**

Luento-opetus. Prof. Heimonen (10h), dosentti Mähönen (22h). Yhdessä harjoitustöiden kanssa luennoilla voi suorittaa koko opintokokonaisuuden. Heimonen luennoi 07.04., 09.04., klo. 10-14 ja 10.04. klo. 10-

12 P518. Mähönen luennoi 17.04. klo. 10-14 P518, 18.04. klo. 12-16 P667 ja 24.04., 25.04. ja 28.04. klo. 10-14 P518. Hyväksytty luentokuulustelu korvaa tutkintovaatimusten kohdat 1 ja 2.

Laajuus. 6 opintopistettä (3 ov)

Tutkintovaatimukset

- 1) **Hansmann, Henry**, The Ownership of Enterprise (1996 tai uudempi painos), (297 s).
- 2) **Mähönen, Jukka & Villa, Seppo** (2006), Osakeyhtiö, osa I: Yleiset opit, (318 s).
- 3) **Leppiniemi, Jarmo – Puttonen, Vesa**, Yrityksen rahoitus, (2002) (310 s).

Julkistalouden ja talouspolitiikan opintokokonaisuus (21553)

Tavoite ja sisältö. Opintokokonaisuudessa perehdytään julkiseen talouteen, jonka puitteissa analysoidaan veroja, tulonsiirtojärjestelmiä ja julkisen tuotannon järjestämistä. 10 opintopisteen kokonaisuudessa käsiteltäviä asioita ovat lisäksi muun ohella kansantulon, työllisyyden, inflaation, korkojen ja valuuttakurssien määräytyminen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Ilmoitauduttaessa on muistettava mainita tentittävät kirjat ja opintokokonaisuuden laajuus.

Laajuus. 6 tai 10 opintopistettä (3 tai 5 ov)

Tutkintovaatimukset.

- 1) **Tuomala, M.**, Julkistalous (1997), (372 s).
- 2) **Loikkanen, Heikki A. - Pekkarinen, Jukka – Vartia, Pekka (toim.)**, Kansantaloutemme – rakenteet ja muutos (2002), (412 s).

10 opintopisteen (5 ov) suoritukseen lisäksi **Burda, M. - Wyplosz, C. (2001)**, Macroeconomics. A European Text, 3. painos, (572 s).

Oikeusteorian pakolliset aineopinnot (20018)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen modernin oikeuden ja oikeudellisen ajattelun teoreettisista ja filosofisista perusteista, aatehistoriallisesta kehityksestä sekä oikeustieteen metodiopista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Oikeusteoria ja oikeusfilosofia, muun muassa oikeuslähde- ja laintulkintaoppi, oikeudellinen käsitteenmuodostus ja systematiikka, oikeudelliset oppitraditiot, oikeustieteen metodioppi sekä oikeusvertailu.

Laajuus. 7 opintopistettä / 4 opintoviikkoa.

Opetusmuodot. Luennot.

Opetus

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 2-5

Yliopistonlehtori **Ari Hirvonen** luennoi aiheesta Sota kl 8.1.-21.1. klo 16-18 (poikkeuksina 11.1. klo 14-18 ja 21.1. klo 8-10) P IV. Luentojen hyväksyttävä suoritus edellyttää hyväksyttävää luentokuulustelua ja luennoilla tehtävien harjoitustehtävien suorittamista. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1.

Dosentti **Panu Minkkinen** luennoi aiheesta Oikeus, suvereenisuus ja valta kl. 25.-31.3. klo 9-11 ja 14-16 P IV. Luentokuulustelu on to 3.4. klo 9-11 P IV. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Professori **Kaarlo Tuori** luennoi aiheesta Oikeus, järki ja politiikka kl. 7.1.-22.1.2008 klo 10-12 P IV. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3.

Dosentti **Tuulikki Mikkola** luennoi aihees-

ta Oikeusvertailu ja oikeusjärjestelmät kl. ti 22.1. klo 12-16, ke 23.1. klo 10-14, to 24.1. klo 12-16 P IV. Luentokuulustelu on pe 25.1. klo 12-14 PIV. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 4.

Luennoilla käytettävä materiaali on ladattavissa oikeusteorian kotisivuilta: <http://www.helsinki.fi/rpol/oikeusteoria/>. Sivulla ilmoitetaan myös mahdollisista muutoksista oppiaineen opetustiedoissa.

Opettajat

Tuori, Kaarlo, OTT. Yleisen oikeustieteen professori

Hirvonen, Ari, OTT. Yleisen oikeustieteen yliopistonlehtori

Lindroos-Hovinheimo, Susanna, OTK, VTM. Yleisen oikeustieteen assistentti (mvs) 31.5.2008 asti

Hurri, Samuli, OTL. Tutkija. Yleisen oikeustieteen assistentti (virasta vapaa 31.5.2008 asti)

Gozdecka, Dorota, LL.M. Tutkija

Gräns, Minna, JD. Yleisen oikeustieteen dosentti

Kemppinen, Jukka, FT, OTK, VT. Yleisen oikeustieteen dosentti

Liukkunen, Ulla, OTT. Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun dosentti

Mattila, Heikki E. S., OTT. Diplômé de l'I.D.C.P. Vertailevan oikeustieteen dosentti

Mikkola, Tuulikki, OTT. Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun dosentti

Mincke, Wolfgang, Dr.iur. Yleisen oikeustieteen dosentti

Minkkinen, Panu, OTT. Yleisen oikeustieteen dosentti

Nousiainen, Kevät, OTT. Akatemiaprofessori

Nuotio, Kimmo, OTT, VT. Oikeustieteen professori

Paasilehto, Satu, OTT. Akatemian tutkija-

tohtori

Paasivirta, Esa, Ph.D. Oikeusvertailun ja eurooppaoikeuden dosentti

Petman, Jarna, LL.M., VT.M. Tutkija

Pohjonen, Soile, OTT. Vertailevan ja yleisen oikeustieteen dosentti

Rentto, Juha-Pekka, OTT, M.A. Oikeusfilosofian dosentti

Siltala, Raimo, OTT, VT. Yleisen oikeustieteen dosentti

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Tutkintovaatimusten kohdan 1 voi korvata suorittamalla hyväksytysti yliopistonlehtori Hirvosen luentosarjan loppukuulustelun. Tutkintovaatimusten kohdan 2 voi korvata suorittamalla hyväksytysti dosentti Minkkisen luentosarjan loppukuulustelun. Tutkintovaatimusten kohdan 3 voi korvata suorittamalla hyväksytysti professori Tuorin luentosarjan loppukuulustelun. Tutkintovaatimusten kohdan 4 voi korvata suorittamalla hyväksytysti dosentti Mikkolan luentosarjan loppukuulustelun. Vaikka kirjoja olisi korvattu, jäljellä olevien kirjojen kirjallisesta kuulustelusta on saatava hyväksyttävä suoritus (eli esimerkiksi jos tentti yhden tutkintovaatimuskohdan, on saatava vähintään viisi pistettä).

Oikeusteorian aineopintotentin voi suorittaa kokonaan korvaavilla luentosarjoilla. Edellytyksenä on että on suorittanut hyväksyttävästi (väh. 5/10 pist.) kolme tai neljä luentosarjaa, ja saanut niistä yhteensä vähintään puolet hyväksyttävään tenttisuoritukseen vaadittavasta pistemäärästä (= 20/40 p). Jos opiskelija suorittaa aineopintotentin kokonaan luennoilla, arvosana määräytyy saman asteikon mukaan riippumatta siitä suorittaako hän kolme vai neljä luentosarjaa. Jokainen luentosarja korvaa kuitenkin tietyn tutkintovaatimuskohdan eikä opiskelija voi käyttää hyväkseen monta saman kohdan korvaavaa luentosarjaa. Merkintää tulee hakea lomakkeella, jonka saa kansliasta, opintotoimistosta, aineen assistentilta tai oikeusteorian kotisivuilta (<http://www.helsinki.fi/rpol/oikeusteoria/>). Hakemus toimitetaan assistentille hyväksyttäväksi. Muutoin

yksittäisestä luentosarjasta saadut pisteet voi käyttää täysimääräisesti (5-10 pist.) hyväksi aineopintotentissä. Oikeusteorian luento-kuulustelut eivät vanhene.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Roger Cotterrell**: Politics of Jurisprudence (2. painos 2003), lukuunottamatta s. 21-51.
- 2) **Aulis Aarnio**: Laintulkinnan teoria (1988), lukuunottamatta s. 101-150. Vuoden 2008 alusta lähtien tämän teoksen sijaan luetaan **Kaarlo Tuorin** vuonna 2007 ilmestynyt teos.
- 3) **Kaarlo Tuori**: Kriittinen oikeuspositivismi (2000).
- 4) **Jaakko Husa**, Johdatus oikeusvertailuun (1998), s. 1-119 ja **Heikki Mattila**, Vertaileva oikeuslingvistiikka (2002), s. 329-479.

Huom!

Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojakson oikeusvertailuosa on liitetty osaksi oikeusteorian opintojaksoa, jonka seurauksena oikeusteorian opintojakso on 4 ov:n laajuinen.

Jos opiskelija on suorittanut kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojakson, mutta ei oikeusteoriaa, niin oikeusteorian tutkintovaatimusten kohta 4 on katsottu suoritetuksi. Opiskelija suorittaa tentissä tutkintovaatimusten kohdat 1-3. Oikeusvertailun osio katsotaan suoritetuksi mutta sen pisteitä ei huomioida oikeusteorian arvosanaa määriteltäessä. Kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojakson arvosana jää voimaan kansainvälisen yksityisoikeuden (1 ov) arvosanana.

Jos opiskelija on suorittanut 3 ov:n oikeusteorian opintojakson, mutta ei kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojaksoa, niin 4 ov:n oikeusteorian opintojakson tutkintovaatimusten kohdat 1-3 on katsottu suoritetuksi. Opiskelijan on suoritettava tentissä hyväk-

syttävästi tutkintovaatimusten kohta 4; suorituksesta saadut pisteet otetaan huomioon vain siinä tapauksessa, että ne korottavat

oikeusteoriasta jo saatua arvosanaa. Lisäksi opiskelijan on tentittävä kansainvälisen yksityisoikeuden 1 ov:n opintojakso.

Oikeusteorian valinnaiset aineopinnot

Oikeusfilosofia (5 tai 10 opintopistettä / 3 tai 6 opintoviikkoa) Oodi-koodi 20311

1) **Jarkko Tontti, Kaisa Mäkelä & Heta Gylling** (toim.): Filosofien oikeus, 2 (2001).
2) **Panu Minkkinen**: Järjen lait (2002). (5 opintopisteen kokonaisuus)

3) **Jarkko Tontti & Kaisa Mäkelä** (toim.): Filosofien oikeus, 1 (2001).

4) **Immanuel Kant**, Radikaali paha. Paha eurooppalaisessa perinteessä (toim. Ari Hirvonen & Toomas Kotkas) (2004).

(10 opintopisteen kokonaisuus: kohdat 1-4; laajemman 10 opintopisteen kokonaisuuden voi suorittaa kahdessa osassa)

Oikeusfilosofiassa tutkintovaatimuskirjat saa ottaa tenttiin mukaan!

Opinto-jakson Oodi-koodi on 20311

Yhteiskuntafilosofia (5 tai 10 opintopistettä / 3 tai 6 opintoviikkoa) Oodi-koodi 20315

1) **Thomas Hobbes**: Leviathan (Vastapaino 1999), s. 1-313.

2) **John Locke**: Tutkielma hallitusvallasta (1995).

3) **Jean-Jacques Rousseau**: Yhteiskuntasopimuksesta (1988).

(5 opintopisteen kokonaisuus)

4) **John Rawls**: Oikeudenmukaisuusteoria (WSOY 1988).

5) **Jürgen Habermas**: Julkisuuden rakennemuutos. Tutkimus yhdestä kansalais-

yhteiskunnan kategoriasta (Vastapaino 2004).

(10 opintopisteen kokonaisuus kohdat 1-5; laajemman 10 opintopisteen kokonaisuuden voi suorittaa kahdessa osassa)

Yhteiskuntafilosofiassa tutkintovaatimuskirjat saa ottaa tenttiin mukaan!

Opinto-jakson Oodi-koodi on 20315

Oikeusetiikka-laboratorio

Yliopistonlehtori Ari Hirvonen pitää Oikeusetiikka-laboratorion sl 10.12. 14-16 (P 518) ja kl 14.-15.1. klo 8-16. (P 668). Laboratoriossa tutkitaan oikeuden, moraalien ja etiikan välisiä suhteita. Selvityksen kohteena on lakimiesetiikka ammattieettisen normistoon, eettisesti ladattujen ongelmien juridinen arviointi sekä oikeuden ja moraalien normistojen toisistaan erottamisen mahdollisuus. Laboratorion tarkoituksena on kiinnittää huomiota erityisesti juridisesti sekä eettisesti hyvään oikeudelliseen päätöksentekoon ja argumentointiin.

Vastaava opettaja. Yliopistonlehtori **Ari Hirvonen**.

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa. Hyväksyttävä suoritus edellyttää aktiivista osallistumista kurssille sekä annettujen harjoitustehtävien suorittamista. Läsnäolo ensimmäisellä kerralla (10.12.) on ehdoton edellytys kurssille osallistumiselle. Kurssilla

voi kirjoittaa myös notaarilopputyön kriteerit täyttävän 15-20 sivuisen työn.

Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin

Dosentti Juha-Pekka Rentto vetää Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin –lukupiiriä, joka kestää koko lukuvuoden 2007-2008. Lukupiirissä luetaan länsimaisen filosofian klassikkoteoksia ja laaditaan alustuksia niiden pohjalta. Tarkoituksena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään oman aikamme valtio- ja oikeusteoreettista ajattelua tarkastelemalla, miten valtio ja oikeus sekä niiden välinen suhde on eri aikoina mielletty erityyppisissä filosofisissa teorioissa. Lukuvuoden 2007-2008 aikana käsitellään pääasiassa valistusfilosofien oppeja. Kokoontumisia on noin kerran kuussa, ja niistä sovietaan ensimmäisen tapaamisen yhteydessä. Ensimmäinen tapaaminen on ke 26.9.2007 klo 16-20 salissa P 417. Seminaariin voi liittyä myös kevätlukukauden alusta tavalla, josta ilmoitetaan myöhemmin yleisen oikeustieteen ilmoitustaululla, oikeusteorian kotisivuilla (<http://www.helsinki.fi/rpol/oikeusteoria/>) ja tiedekunnan kotisivuilla. Hyväksytyt suoritus edellyttää aktiivista osallistumista koko lukuvuoden ajan (n. 20 tuntia) sekä kirjallisen työn tekemistä.

Vastaava opettaja. Dosentti **Juha-Pekka Rentto**.

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa, mikä edellyttää aktiivista osallistumista lukupiiriin koko lukuvuoden ajan sekä kirjallisen työn tekemistä.

Oikeustapaustyöpaja

Tutkija Samuli Hurri vetää sl 2007 oikeus- ja yhteiskuntateoreettista oikeustapaustyöpajaa. Työpajassa tarkastellaan sitä, miltä todellisuus oikeustapausten valossa näyttää.

Oikeustapaustyöpaja voi sisältää kilpailevia käsityksiä esimerkiksi vaaroista ja turvallisuudesta, perheestä ja seksuaalisuudesta, työstä ja tuotannosta, rikollisuudesta ja huolellisuudesta, tai luonnonympäristöstä ja tieteellisestä tiedosta. Seminaarissa voi tarkastella myös sitä, minkälaisien oletusten varassa oikeustapaustyöpajassa luodaan kuva jostakin yksittäisestä tapahtumasta ja sen olosuhteista. Jokainen osallistuja tekee kirjallisen työn ja alustaa sen pohjalta seminaarissa. Alkukokous ma 24.9. klo 10-12 Porthanian salissa P518. Seminaari pidetään 29.10.-9.11. ma-pe 10-12 Porthanian salissa P518.

Vastaava opettaja. Tutkija **Samuli Hurri**.

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Law and Culture

The lecture's objective is to provide a wider perspective on law as a part of culture. Law is a cultural form and culture carries the regulative force of legal practices and norms. Embracing an expansive definition of culture as a concept whose boundaries range from the aesthetic to the political, the lecture will approach law more generally as a regime for ordering social life, constructing cultural meaning and shaping identities. It will also explore intersections of law, religion and culture and their implications for the present-day world. The lecture is open for both undergraduate and postgraduate students. Postgraduate students' essays will be assessed by Lecturer Ari Hirvonen. Time: October 8th to 26th Mondays, Wednesdays and Fridays at 2-4 p.m. in P 518.

Teachers. Researcher **Dorota A. Gozdecka**, Lecturer **Ari Hirvonen**.

Scope. 6 credits (6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa).

Perhe- ja jäämistöoikeuden pakolliset aineopinnot (20014)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen perhe- ja jäämistöoikeudellisista käsitteistä ja periaatteista sekä siitä normistosta, joka sääntelee perhe-elämän suhteisiin, omaisuuden periytymiseen, perintö- ja lahjaverovollisuuteen sekä lapsen oikeudelliseen asemaan ja vajaanvaltaisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Perhe- ja jäämistöoikeuden yleiset opit, peruskäsitteet ja periaatteet. 2. Perhe-elämän suhteiden oikeudellinen sääntely. 3. Omaisuuden periytyminen ja perimyksen liittyvät elin-aikaiset varallisuusoikeudelliset määräämis-toimet. 4. Puolisoiden ja parisuhdekump-paneiden taloudelliset suhteet. 5. Lapsen oi-keudet ja oikeudellinen asema 6. Vajaa-valtaisuus ja holhousoikeudellinen edustami-nen.

Laajuus. 6 opintopistettä, 4 opintoviikkoa.

Edeltävät opinnot. Perhe- ja jäämistö-oikeuden opettajat suosittelevat, että perhe- ja jäämistöoikeuden tentti suoritettaisiin vas-ta sen jälkeen, kun opiskelija on suorittanut sopimus-oikeuden, velvoiteoikeuden ja esine-oikeuden tentit.

Opettajat

Kangas, Urpo, OTT, VT. Siviilioikeuden professori.

Lohi, Tapani, OTT. Siviilioikeuden dosentti. Perhe- ja jäämistöoikeuden yliopistonlehtori.

Tuunainen, Pekka, OTK. Perhe- ja jäämis-töoikeuden assistentti.

Söderlund, Desirée, OTK, VT. Yksityisoi-keuden (ruotsink.) assistentti

Kalliomaa-Puha, Laura, OTK. Tutkija.

Koulu, Sanna, OTK. Tutkija

Kurki-Suonio, Kirsti, OTT. Perheoikeuden

dosentti.

Mäki-Petäjä-Leinonen, Anna, OTT. Edun-valvonta-asiamies.

Räbinä, Timo, KTT, OTL, VT. Vero-oi-keuden dosentti, Verojohtaja

Saarenpää, Ahti, OTT. Lapin yliopiston yksityisoikeuden professori.

Opetus

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 37-40

Opetusmuodot. Perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssi -niminen luentosarja, joka toteu-tetaan syyslukukaudella siten, että opiskeli-jat jaetaan tätä varten neljään ryhmään. Opiskelija saa valita kurssin, mutta kuhun-kin ryhmään otetaan enintään 60 opiskeli-jaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Peruskurs-sista voi saada 1-3 hyvityspistettä. Kurssille ilmoittaudutaan OODI:ssa 30.8.2007 mennessä. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 2.8. lukien. Ilmoittautuminen useammalle kuin yhdelle kurssille on ehdottomasti kiellettyä. Huom! peruskursseihin liittyviin tehtävien jakotilaisuuksiin osallistuminen on välttämätöntä, sillä tällöin jaetaan kurssitehtävät ja niiden esittämisspäivät. Kesken kurssin mu-kaan tuleminen ei ole mahdollista. Pakot-tavan esteen sattuessa opiskelija voi käyttää tehtävien jakotilaisuudessa edustajaa.

Syyslukukauden peruskurssit (21300)

Prof. **Urpo Kangas** pitää perhe- ja jäämistö-oikeuden peruskurssin I 10.9.-14.9. ma-pe 8-12 salissa P IV. Tehtävien jakotilaisuus sa-massa paikassa ma 3.9. 14-16.

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssin II 10.9-14.9 12-16, kuitenkin ti 11.9. ja to 13.9 klo 16-20. Paikkana P IV. Kurssitehtävinä käytetään oikeustapauksia. Tehtävien jakotilaisuus

samassa paikassa ma 3.9. 12-14.

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssin III salissa P IV seuraavan ohjelman mukaisesti: ti 25.9. 8-12, ke 26.9. 12-16, pe 28.9. 8-12, ma 1.10. 12-16 ja ti 2.10. 8-12. Kurssi-tehtävinä käytetään oikeustapauksia. Tehtävien jakotilaisuus samassa paikassa ma 17.9. 12-14.

Tf. ass. **Desiree Söderlund** hDller en grundkurs i familje- och kvarlDenskapsrätt IV 10.9-21.9. ma-pe 14-16. Slutförhör I tis 25.9. 14-16 och slutförhör II tis 2.10. 14-16. Paikkana P 674, ma 17.9. kuitenkin P III. Tällä kurssilla ei ole erillistä tehtävien jakotilaisuutta. Luentosarja on ruotsinkielinen, mutta sitä suositellaan myös suomenkielisille opiskelijoille. Luentokuulustelussa voi vastata myös suomeksi ja myös luenolla käytettävät kalvot ovat saatavilla suomeksi.

Kevätlukukauden peruskurssit (21300)

Prof. **Urpo Kangas** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssin 7.1.-18.1. ma-pe 8-10. Paikkana on 7.1.-11.1 PIV ja 14.1-18.1. P 674. Kurssilla käydään lävitse keskeinen alan oikeuskäytäntö työryhmälustusten pohjalta. Tehtävien jakotilaisuus ti 18.12. 14-16 salissa P 673. Ilmoittautuminen OODI:ssa 4.12. mennessä. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 11.10. lukien.

Muu opetus

Prof. **Ahti Saarenpää** luennoi edunvalvontaoikeutta 4.9.-6.9. ti-to 12-16 salissa P IV. Luentokuulustelu ti 11.9. 12-14 samassa paikassa ja uusintakuulustelu ma 24.9 salissa P I (rikosoikeuden tentin yhteydessä). Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 6. Vaihtoehtoisesti luennot voi käyttää hyväkseen lapsi- ja holhousoikeuden valinnaisissa opinnoissa.

Dos. **Kirsti Kurki-Suonio** ja tutkija **Sanna Koulu** pitävät lapsioikeuden kurssin tammikuussa 2008. Yhteensä 20 tuntia kestävä kurssi koostuu 21.1. ja 22.1 salissa P

669 pidettävistä alkuluennosta ja 28.1. - 30.1. Tvärminnen eläintieteellisellä asemalla pidettävästä seminaarista. Seminaarin tarkempi ohjelma ilmoitetaan syksyn 2007 aikana. Luentokuulustelu 6.2. ke 16-18 salissa PIV ja uusintakuulustelu 13.2. ke 12-14 salissa P 668. Ilmoittautuminen viimeistään 8.12 (kirsti.kurki-suonio@eduskunta.fi). Kurssille otetaan enintään 20 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä.

Lapsioikeuden kurssin hyväksyttävästi suorittanut voi korvata aineopintojen tentissä tutkintovaatimusten kohdan 4. Vaihtoehtoisesti kurssin voi käyttää hyväkseen valinnaisten opintojen lapsi- ja holhousoikeuden tentissä.

Aineopintojen tenttiin valmistautuvat opiskelijat voivat seurata myös perheoikeuden valinnaisiin opintoihin kuuluvia luentosarjoja. Näistä luentosarjoista saatavat hyvityspisteet voi käyttää kuitenkin vain valinnaisissa opinnoissa. Ks. valinnaisten opintojen luentotarjonnasta jäljempänä.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, joka **ei ole lakikirjatentti**. Laskimen käyttö on tentissä sallittua, mutta oikeustapaukset pystyy ratkaisemaan myös ilman laskinta. Tentin hyväksyminen edellyttää, että opiskelija saa tentissä vastaamistaan tehtävistä vähintään puolet näiden tehtävien yhteenlasketusta maksimipistemäärästä. Luentosarjoissa saadut pisteet vaikuttavat siten vain tentin arvonaan, eivät läpipääsyyn. Jos tentissä vastaa viiteen tehtävään, näistä tehtävistä tulee saada yhteensä vähintään 25/50 pistettä. Jos koepisteet ovat 22/50, suoritus hylätään, vaikka olisi saanut peruskurssilta 3 hyvityspistettä. Samoin, jos vastaa tentissä neljään tehtävään ja saa niistä 19/40 pistettä, suoritus hylätään, vaikka olisikin saanut korvasta luentosarjasta 10 pistettä.

Tutkintovaatimukset

1) Perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssi. Luentosarja on pakollinen. Vapautus luentosarjan kuuntelemisesta voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti, esim. vaikean sairauden tms. rinnastuvan syyn johdosta. Luentosarjan seuraamisesta vapautuksen saaneet lukevat sen sijasta teoksen **Calonius, M.**, Siviilioikeuden luennot (1998), s. 87-186 (99 s.).
2) **Aarnio, A - Kangas, U**, Perhevarallisuus-oikeus (2002), 367 s. tai **Aarnio, A.-Kangas, U.**, Familjeförmögenhetsrätt (2003).
3) **Aarnio, A - Kangas, U - Puronen, P.**, Perunkirjoitusopas (2000), s. 153-211 (58 s.).

4) **Gottberg, E**, Perhesuhteet ja lainsäädäntö (2005) s. 118-250.

5) **Timonen, P (toim.)**, Kirjoituksia ja keskeistä oikeuskäytäntöä perhe- ja jäämistöoikeudesta 1997 (1997), s. 1-62 sekä s. 131-154 (84 s.).

6) **Välimäki, P**, Holhoustoimen pääpiirteet (2001), sivut 17-122 (105 s.).

7) **Jänterä-Jareborg, M**, Harmonisering, samordning och ömsesidig förtroende inom Europeiska unionen - utvecklingen inom familjerätt. Aikakauskirjassa Svensk Juristtidning 2005 s. 804-844 (41 s.).

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus (koh-
ta 1 mukaan luettuna) 885 s.

Säädökset

Avoliitto ja perhe

AvoliittoL 13.6.1929/234. (Si 201)

L rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950. (Si 208)

Isyys

Isyyslaki 5.9.1975/700. (Si 210)

Lapseksi ottaminen

L lapseksi ottamisesta 8.2.1985/153. (Si 215)

Lapsen huolto ja tapaamisoikeus

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361. (Si 217)

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 16.8.1996/619. (Si 219)

Elatus

L lapsen elatuksesta 5.9.1975/704. (Si 225)

A isyyden vahvistamisesta ja kumoamisesta sekä lapsen elatuksesta 13.8.1976/673. (Si 226)

ElatusturvaL 7.8.1998/671 (Si 227)

Perintö ja testamentti

Perintökaari 5.2.1965/40. (Si 235)

Perintö- ja lahjaverol 12.7.1940/378, 1-21 (Ve 401)

Holhous

L holhoustoimesta 8.4.1999/442 (Si 121)

L edunvalvontavaltuutuksesta

Muita säädöksiä

Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanheimpainvastuuta koskeissa asioissa ja asetuksen (EU) 1347/2000 kumoamisesta (*Bryssel IIa -asetus*) (SiEU 301)

Lahjanlupauslaki 31.7.1947/625. (Si 510)

L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)

A lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta 26.4.1991/769. (Si 511)

VakuutusopimusL 28.6.1994/543, 6 luku. (Ra 201)

Maakaari 12.4.1995/540 1 luku, 2 luvun 1-3 § sekä 3, 4 ja 13 luku (Si 601)

Perhe- ja jäämistöoikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyin suorituksen jälkeen. Valinnaisten opintojen kirjalliseen kuulusteluun ilmoitaudutaan samalla tavalla kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Kuulustelut järjestetään pakollisten aineopintojen tenttien yhteydessä, **ei kuitenkaan lokakuun ns. päätenttikierroksella.**

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa **saa käyttää lakikirjaa** (Suomen laki I ja II, sekä verolait teoksia). Kuulustelussa edellytetään kykyä lakikirjan avulla laajemminkin selvittää perhe- ja jäämistöoikeudellisia ongelmia ja soveltaa valinnaisille opinnoille yhteisessä säädösluettelossa mainittuja säädöksiä. Laskimen käyttö on tenteissä sallittua, mutta oikeustapaukset pystyy ratkaisemaan myös ilman laskinta. Luennoilta saadut hyvitys- ja korvauspisteet vaikuttavat myös läpipääsyyn (toisin kuin pakollisessa aineopintotentissä). **Huom!** Jos jonkun tutkintovaatimuksissa mainitun teoksen hankkiminen aiheuttaa ylivoimaisia ongelmia, opiskelijaa kehoitetaan kääntymään vastaanottoaikana aineen opettajien puoleen.

Jäämistöoikeus, yleinen osa (20235)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen jäämistöoikeuden järjestelmästä, jäämistöoikeudellisesti merkityksellisistä määräämistöoikeuksista sekä jäämistön hallinnoinnista ja vastuukysymyksistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Lakisääteinen perimys. 2. Jäämistöoikeudelliset määräämistöoikeudet ja perintöverotuksen merkitys niiden kannalta. 3. Kuolinpesän hallinto, henkilösuhteet ja vastuukysymykset.

Laajuus 10 opintopistettä, 6 opintoviikkoa

Opetus

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää jäämistöoikeuden laskennallisten ongelmien kurssin 7.4. – 18.4. ma-pe 14-16 salissa P 673 (ti 8.4. ja 15.4. paikkana A 7 LS 5). A Luentokuulustelu pidetään viimeisellä luentokerralla, ja uusintakuulustelu on to 24.4 14-16 salissa P 668. Kurssin läpäiseminen edellyttää aktiivista osallistumista, annettujen tehtävien tekemistä ja loppukuulustelun hyväksyttävää suoritusta. Tehtävien jakotilaisuus, jossa myös annetaan tarkemmat ohjeet, ti 18.3. 14-16 salissa A 7 LS 5. Osallistujamäärää ei ole rajoitettu, mutta kurssille on ilmoitauduttava OODI:ssa. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 7.2. lukien ja ilmoittautumisaika päättyy pe 14.3. Kurssin suorittanut opiskelija voi korvata jäämistöoikeuden yleisen osan tentissä oman valinnan mukaan yhden tenttitehtävän pistein 6-10 p. – Vaihtoehtoisesti kurssin voi lukea osaksi jäämistöoikeuden **erityisen osan** suoritusta. Läpäisemällä kurssin ja laatimalla lisäksi opettajan osoittaman kirjallisen työn (n. 10 sivua) opiskelija saa koko jäämistöoikeuden erityisen osan tentin suoritetuksi. Tämä on mahdollista myös sellaisille opiskelijoille, jotka eivät ole suorittaneet jäämistöoikeuden yleisen osan tenttiä.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Aarnio, A. - Kangas, U**, Suomen jäämistöoikeus I (1999), lukuunottamatta s. 393-423, (yht. 814 s). Teokseen liittyvä hovioikeusaineisto luetaan kursorisesti.
- 2) **Aarnio, A. - Kangas, U**, Suomen jäämistöoikeus II (2000) (692 s.). Teokseen sisältyvä hovioikeusaineisto luetaan kursorisesti.
- 3) **Kangas, U**, Lakiosa eilen tänään ja huomenna, Defensor Legis 2004, s. 575-601 (27 s.).

4) **Lohi, T.** Perintökaaren velkavastuu-uudistus ja kuolinpesän osakkaiden henkilökohtainen velkavastuu. Teoksessa Kaavoitus, rakentaminen, varallisuus. Juhlajulkaisu Vesa Majamaa 1945-28/12-2005 (2005) s. 243-264 sekä **Välimäki P.** Ylivelkaisen kuolinpesän selvityksestä. Business Law Forum 2007 s. 243-267.

5) **Linna, T. – Leppänen, T.** Ulosmittaus ja myynti (2007) s. 338-383 (sisältää luvun ”Kuolinpesän osuuden ulosmittaus”)

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus n. 1600 s, josta kursorisesti luettavan aineiston osuus on noin 200 sivua.

Jäämistöoikeus, erityinen osa (20236)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen jäämistöoikeuden erityiskysymyksistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Ennakoperintö- ja lakiosasäännösten laskennalliset ongelmat. 2. Pesänselvitykseen liittyvät erityiskysymykset. 3. Henkivakuutusta koskevan sääntelyn merkitys jäämistöoikeuden kannalta.

Laajuus 6 opintopistettä, 4 opintoviikkoa

Tenttiin voivat osallistua ainoastaan opiskelijat, jotka ovat suorittaneet jäämistöoikeuden yleisen osan tentin (10 opintopistettä / 6 opintoviikkoa). Tämä vaatimus ei kuitenkaan koske niitä opiskelijoita, jotka suorittavat erityisen osan tentin osallistumalla Tapani Lohen järjestämälle jäämistöoikeuden laskennallisten ongelmien kursille.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Kangas, U.** Lahja (1993) s. 193-267 (74 s.).
- 2) **Kangas, U.** Suomen henkivakuutus-oikeus (1995) s. 351 - 404 (53 s.).
- 3) **Lohi, T.** Ennakoperinnöstä (1999) 291 s.

4) **Saarenpää, A.** Perintö ja jäämistö (1994) s. 1-227.

5) **Lohi, T-Välimäki, P.** Pesänselvityksen ongelmakohtia (1999) s. 5-132 (128 s.).

6) **Kolehmainen, A.** Sopimus ja kuolinpesän hallinto (2006), s. 1-19, 65-104, 157-173, 331-380, 389-428 (168 s.).

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus 941 s.

Opintojakso Jäämistöoikeuden erityinen osa on mahdollista suorittaa kirjatentin asemesta osallistumalla **Tapani Lohen** järjestämälle jäämistöoikeuden laskennallisten ongelmien kurssille ja laatimalla lisäksi Lohen osoittama kirjallinen työ. Mainitusta kurssista lähemmin ks. jäämistöoikeuden yleisen osan opetusohjelmassa esitettyä.

Avoliitto ja rekisteröity parisuhde (20237)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen parisuhteen oikeudellisesta sääntelystä, puolisoitten taloudellisista suhteista sekä parisuhteen purkautumiseen liittyvistä kysymyksistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Avioliiton solmiminen ja purkaminen, parisuhteen rekisteröiminen ja purkaminen sekä muut parisuhteen muodot. 2. Puolisoiden taloudelliset suhteet. 3. Parisuhteen purkautuminen.

Laajuus 10 opintopistettä, 6 opintoviikkoa

Opetus

Assistentti **Pekka Tuunainen** luennoi ositukseen liittyvistä sivullissuojakysymyksistä 5.2.-8.2. ti-pe 12-16 salissa P 417. Luentokuulustelut ti 12.2. 14-16 ja to 14.2. 8-10 salissa P 417. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Aikaisempina lukuvuosina suoritettu-

jen luentojen korvaavuus. **Tapani Lohen** kl 2004 kurssilla (Parisuhdeoikeus ja velkojat) voi korvata tutkintovaatimusten kohdan 2. Dos. **Pertti Välimäen** luennot toimitusositukselta ja -jaosta korvaavat tutkintovaatimusten kohdan 3.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Aarnio, A, - Helin, M**, Suomen avioliitto-oikeus (1992). 301 s ja **Esko, T**: Kansainvälisen perhe- ja perintöoikeuden viimeaikaisesta kehityksestä, DL 2001 s. 661-673 (12 s.).
- 2) **Lohi, T**, Ositus, tasinko ja sivullisuus (2003) lukuunottamatta s. 271-284 sekä 333-359 (yht. 401 s).
- 3) **Välimäki, P**, Osituksen sovittelu (1994). 419 s.
- 4) **Gottberg, E**, Perhe, elatus ja sosiaaliturva, s. 74-205 (131 s.).
- 5) **Kangas, U**, Omaisuuden yhteisyydestä omaisuuden erillisyyteen (1996). 73 s.
- 6) **Litmäla, M**, Avioero prosessin piirteet. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 55 (2001), s. 1-34 .
- 7) **Kangas, U**, Suomen nimioikeus (1999), s. 75-107 (32 s.) sekä **Kangas, U**, Suomen henkivakuutus oikeus (1995) 324-350 (27 s.).
- 8) Avoliiton purkautumiseen liittyvät varallisuus oikeudelliset ongelmat. Oikeusministeriössä 23.5.2005 valmistunut arviomuistio (OM 5/41/2005). Löydettävissä oikeusministeriön www-sivulta osoitteesta Julkaisut » Julkaisusarjat » Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä » Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2005 » Avoliiton purkautumiseen liittyvät varallisuus oikeudelliset ongelmat » Arviomuistio 23.5.2005.

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus n. 1470 s.

Lapsi- ja holhousoikeus (20233)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen lapsen oikeudellisesta asemasta ja siihen

vaikuttavista tekijöistä, siihen liittyen ihmisen nimen määräytymisen oikeudellisista perusteista sekä vajaavaltaisuuden, vajaavaltaisen edunvalvonnan ja muun holhousoikeudellisen edustamisen oikeudellisesta sääntelystä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Lapsen oikeudellinen asema. 2. Vajaavaltaisuus ja holhousoikeudellinen edustaminen. 3. Ihmisen nimi.

Laajuus 10 opintopistettä, 6 opintoviikkoa.

Opetus

Dos. **Kirsti Kurki-Suonio** ja tutkija **Sanna Koulu** pitävät lapsioikeuden kurssin tammiukuussa 2008. Yhteensä 20 tuntia kestävä kurssi koostuu 21.1. ja 22.1 salissa 669 pidettävistä alkuluennoista ja 28.1. - 30.1. Tvärminnen eläintieteellisellä asemalla pidettävästä seminaarista. Seminaarin tarkempi ohjelma ilmoitetaan syksyn 2007 aikana. Luentokuulustelu 6.2. ke 16-18 salissa PIV ja uusintakuulustelu 13.2. ke 12-14 salissa P 668. Ilmoittautuminen viimeistään 8.12 (kirsti.kurki-suonio@eduskunta.fi). Kurssille otetaan enintään 20 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Käymällä tämän kurssin sekä kirjoittamalla opettajien erikseen osoittaman esseen (10-15 sivua) edunvalvontaoikeuden alalta opiskelija voi suorittaa koko lapsi- ja holhousoikeuden valinnaisten opintojen tentin, ellei ole käyttänyt kurssia hyväkseen jo pakollisten aineopintojen tentissä.

Prof. **Ahti Saarenpää** luennoi edunvalvontaoikeutta 4.9.-6.9. ti-to 12-16 salissa P IV. Luentokuulustelu ti 11.9 12-14 samassa paikassa ja uusintakuulustelu ma 24.9 salissa P I (rikosoikeuden tentin yhteydessä). Luentosarjan hyväksyttävästi suorittanut voi korvata tutkintovaatimusten kohdan 7, mikäli ei ole käyttänyt luentoja hyväkseen jo pakollisten aineopintojen tentissä. Vaihtoehtoisesti voi luennot käyttää lapsi- ja holhousoikeuden tentin suorittamiseen yhdessä

Kirsti Kurki-Suonion ja Sanna Koulun pitämän lapsioikeuden kurssin ja edunvalvontaoikeuden alalta laadittavan esseen kanssa. Esseelle asetettavat vaatimukset ovat tällöin alhaisemmat kuin ilman ko. luentosarjan suorittamista.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Välimäki, P.**, Holhustoimen pääpiirteet (2001), s. 123-155 (33 s.) sekä **Lohi, T.**, Vajaavaltaisen nimissä tehdyn kaupan rahoittamiseen liittyvistä ongelmista. DL 2002, 990-1017 (28 s.).
- 2) **Kangas, U.**, Suomen nimioikeus (1999), s. 2-74 (72 s.).
- 3) **Kaisto, J - Oulasmaa, P.**, Lapsen elatus, s. 3-168, (165 s.)
- 4) **Mattila, H (toim.)**, Lapsioikeuden pääpiirteet (1984), s. 5-80, 89-141 sekä 194-266 (199 s.).
- 5) **Kurki-Suonio, K.**, Äidin hoivasta yhteis- huoltoon (1999), s. 367-496 (129 s.) sekä **sama**, Voiko tuomioistuin määrätä huollostota erotetulle vanhemmalle oikeuden saada viranomaisilta lasta koskevia tietoja, LM 2001, s. 1089-1102, (13 s.).
- 6) **Hallituksen esitys Eduskunnalle** laeiksi edunvalvontavaltuutuksesta sekä holhustoimesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (**HE 52/2006**) (90 s.).
- 7) **Mäki-Petäjä-Leinonen, A.** Dementoituneen henkilön oikeudellinen asema (2003), s. 1-26, 133-196 ja 238-275 (126 s.) **tai** vaihtoehtoisesti **Kaisto, J.**, Sopimusvapaus, laki ja maksusuoja (2001), s. 1-7 sekä 844-971 (133 s.).
- 8) **Hallituksen esitys Eduskunnalle** lastensuojelulaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 252/2006) s. 1-114 (yleisperustelut). Tämän ohella opiskelijoita kehoitetaan perehtymään uuden lastensuojelulain 13.4.2007/417 säädöstekstiin.
- 9) **Gottberg, E.**, Lapsen huolto, huoltoriidat ja täytäntöönpano (1997) s. 1-194. Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus noin 1420 s.

Perhe, perintö ja verotus (20238)

Laajuus 7 opintopistettä, 4 opintoviikkoa.

Opetus

Verojohtaja **Timo Räbinä** luennoi perintönä, lahjana ja osituksessa siirtyvän omaisuuden verotuksesta sekä verosuunnittelun mahdollisuuksista perintö- ja lahjaveroituksen varainsiirtoverotuksen sekä luovutusvoiton verotuksen näkökulmasta. Luennot (21 tuntia) pidetään ma-to 22.10.-25.10. klo 16-19 sekä ma-ke 29.10.-31.10. klo 16-19. Luento-kuulustelu ke 7.11. klo 16-18 ja uusinta-kuulustelu ke 14.11. klo 16-18. Paikkana P 673. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 5.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Puronen, P.**, Perintö- ja lahjaveroitus (2005) s. 1-377 sekä 407-489 (460 s.).
- 2) **Andersson, E.**, Johdatus vero-oikeuteen (2006) s. 115-150 (Perintö- ja lahjaveroitus) (36 s.).
- 3) **Räbinä, T - Nykänen, P.**, Yksityishenkilöiden luovutusvoiton verotus (2006) s. 81-158 sekä 303-348 (yhteensä 124 s.).
- 4) **Mattsson, J.**, Osituksen yhteydessä tapahtuvien omistajanvaihdosten varainsiirtoverotuksesta. Verotus 3/2003, s. 322-328 (7 s.).
- 5) **Lindgren, J - Immonen, R.**, Onnistunut sukupolvenvaihdos (2004 tai 2006) (n. 350 s.)
- 6) **Kangas, U.**, Förmögenhetsöverföringar inom familjen. Festskrift till Edward Andersson 1993 - 31/12 2002 - 2002 s. 77-94 (18 s.).

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus noin 960 s.

Aikaisempina lukuvuosina suoritettujen luentojen korvaavuus. Timo Räbinän

luentosarjat korvaavat tutkintovaatimuk-
sen kohdan 5.

Säädökset

Säädösluettelo on yhteinen kaikille valinnaisten opintojen tenteille. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan kunkin opintojakson kuulustelussa edellytetään valmiutta oppikirjoissa viitattujen säädösten soveltamiseen. Opiskelijoille huomautetaan, että tenttivaatimuksiin kuuluvien säädösten muutokset kuuluvat yleismääräysten nojalla tutkintovaatimuksiin, jos säädös on julkaistu kolmea kuukautta ennen tenttipäivää.

I Valinnaisten opintojaksojen yhteiset säädökset

Oikeudenkäymiskaari, 10:1, 2, 4, 10 ja 10 a; 12:1 ja 3. (Pr 101)
Konkurssilaki 20.2.2004/120. (Pr 506)
L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)
UlosottoL 3.12.1895/37 3:84-89, 4:9-14 sekä 4:71-82 (Pr 601)
LahjanlupausL 31.7.1947/625. (Si 510)
A lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta 26.4.1991/769. (Si 511)
VakuutussopimusL 28.6.1994/543, 6 luku. (Ra 201)
Maakaari 12.4.1995/540 (Si 601)
L julkisesta haasteesta 15.8.2003/729 (Si 415a).

II Valinnaisten opintojaksojen erityiset säädökset

1. Jäämistöoikeus

Perintökaari 5.2.1965/40. (Si 235)
L perintökaaren voimaantulosta 5.2.1965/41. (Si 236)
Perintö- ja lahjaverol 12.7.1940/378. (Ve 401)

2. Avioliitto-oikeus

AvioliittoL 13.6.1929/234. (Si 201)
L rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950. (Si 208).
L avioliittolain voimaantulosta 13.6.1929/235. (Si 202)
AvioliittoA 6.11.1987/820. (Si 203)
A suostumusta avioliittoon, vähimmäisavioikää ja avioliittojen kirjaamista koskevan yleissopimuksen voimaan saattamisesta 13.11.1964/558. (Si 204)
L aviopuolisoiden omaisuus- ja velkasuhteista 17/1889; 1, 2 ja 4 luvut (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion).
Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanheimpainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EU) 1347/2000 kumoamisesta (*Bryssel IIa -asetus*) (SiEU 301)

3. Lapsi- ja holhousoikeus

Lapsen oikeudet

Lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus sekä A sen eräiden määräysten hyväksymisestä 16.8.1991/1130. (Si 209)
Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanheimpainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EU) 1347/2000 kumoamisesta (*Bryssel IIa -asetus*) (SiEU 301)
Laki tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanheimpainvastuuta koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen soveltamisesta 21.12.2004/1153 (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion).

Isyys

Isyyslaki 5.9.1975/700. (Si 210)
Isyyslain voimaantulolaki 5.9.1975/701. (Si 211)

L eräistä veri- ja muita periytyviä ominaisuuksia koskevista tutkimuksista 5.9.1975/702. (Si 212)
A eräistä veri- ja muita periytyviä ominaisuuksia koskevista tutkimuksista 13.8.1976/674. (Si 213)
Laki pohjoismaisten isyysratkaisujen tunnustamisesta 16.5.1980/352. (Si 214)
L avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista 173/1922 (ei lakikirjassa, saa tuoda kopion).

Lapseksi ottaminen

L lapseksiottamisesta 8.2.1985/153. (Si 215)
A lapseksiottamisesta 30.5.1997/508. (Si 216)
L otollapsista 208/1925 (ei lakikirjassa, saa tuoda kopion)

Lapsen huolto ja tapaamisoikeus

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361. (Si 217)
A lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 28.6.1994/556. (Si 218)
L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 16.8.1996/619. (Si 219)
A lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 18.10.1996/729. (Si 220)
Eurooppalainen yleissopimus lasten huoltoa koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja lasten palauttamisesta sekä A sen voimaansaattamisesta 15.7.1994/643. (Si 221)
Yksityisoikeuden alaa koskeva yleissopimus kansainvälisestä lapsikaappauksesta sekä A sen voimaansaattamisesta 15.7.1994/644. (Si 222)

Elatus

L lapsen elatuksesta 5.9.1975/704. (Si 225)
A isyyden vahvistamisesta ja kumoamisesta sekä lapsen elatuksesta 13.8.1976/673. (Si 226)
ElatusturvaL 7.8.1998/671 (Si 227)
ElatusturvaA 4.9.1998/672 (Si 228)
L eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin 16.12.1966/660. (Si 229)
A eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin 16.12.1966/661. (Si 230)
Pohjoismaiden välisen elatusapuosituksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta 21.12.1961/702. (Si 231)
L ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 8.4.1983/370. (Si 232)

Lastensuojelu

LastensuojeluL 13.4.2007/417 (Si 233)
SosiaalihuoltoL 17.9.1982/710. (So 201)

Holhous

L holhoustoimesta 8.4.1999/442. (Si 121)
L holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa 15.1.1971/14. (Si 124)
L edunvalvontavaltuutuksesta

Nimi

Nimilaki 9.8.1985/694. (Si 118)
Nimiasetus 8.2.1991/254. (Si 119)
A nimilautakunnasta 11.10.1985/804. (Si 120)

4. Verotus

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378. (Ve 401)
Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142. (Ve 106)
Tuloverolaki 30.12.1992/1535 34-37, 45-51, 54d, 79-81 §.(Ve 101)
Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931. (Ve 406)

Muut opinnot

Perhe- ja jäämistöoikeuden valinnaisten opintojen suorituksiksi voidaan prof. Kankaan hyväksymisellä lukea mm. seuraavia aiheita koskevia opintoja:

- a) perhe- ja jäämistöoikeuden historia
- b) kansainvälinen perhe- ja jäämistöoikeus
- c) perhesosiologiaan painottuvat sosiologian tai oikeussosiologian opinnot
- d) perintö- ja lahjaverotus erityisesti jäämistösuunnittelun näkökulmasta.

e) lapsioikeuteen ja parisuhteen oikeudellisiin kysymyksiin liittyvät sosiaali oikeuden opinnot

f) koti- tai ulkomaiset opinnot, joiden kohteena ovat perheoikeuden näkökulmasta merkitykselliset kansainväliset ihmisoikeussopimukset.

Edellytyksenä opintojen hyväksilukemiseen perhe- ja jäämistöoikeudessa on, ettei samoja opintoja ole luettu opintosuoritukseksi jossakin muussa opintojaksossa tai tutkinossa.

Prosessioikeuden pakolliset aineopinnot (20025)

Processrättens obligatoriska ämnesstudier
Procedural Law / Compulsory Studies

Tavoitteet. Kokonaiskuvan antaminen prosessioikeuden ydinaineksesta, jolloin keskeisimmät lähtökohdat ovat:

- mitä prosessioikeus on; sen suhde aineelliseen oikeuteen
- prosessilain ydintavoitteet: oikeussuoja, oikeusrauha, laillisuus
- prosessioikeuden ydinperiaatteet, osanaan perus- ja ihmisoikeusaspektit
- prosessuaalinen kansainvälistyminen ja eurooppalaistuminen
- prosessioikeuden oikeuslähteet ja tulkintäsäännöt
- prosessitoimijat ja -rakenteet: tuomari/oikeudet/syyttäjät/asianajaja/oikeusapu/sovittelijat/välimiehet/ulosottomies/pesänhoitaja

Näihin peruslähtökohtiin tukeutuen perehdytään rikos-, riita- ja maksukyvyttömyyskonfliktien prosessikäsittelyihin, taitotavoitteenaan:

- kyky ymmärtää prosessioikeuden yleiset periaatteet ja systeemi
- kyky soveltaa prosessioikeuden peruskäsitteitä
- kyky analysoida ja ratkaista prosessioikeudellisia ongelmia

Käsiteltävät asiaryhmät.

A. Yleinen prosessioikeus

1. Tuomari ja tuomioistuinorganisaatio
2. Yleiset menettelyperiaatteet
3. Asianajalaitos ja oikeusapu
4. Esitutkinta, pakkokeinot, syyttäjäoikeus
5. Alioikeusprosessi riita- ja rikosasioissa
6. Todistusoikeus
7. Tuomio ja sen vaikutukset; muutoksenhaku
8. Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt

B. Insolvenssioikeus

1. Ulosotto-oikeus
2. Konkurssioikeus
3. Moderni insolvenssioikeus (yrityssaneeraus ja yksityishenkilön velkajärjestely)

Laajuus 13 opintopistettä (josta tentin osuus 12 op ja tuomioistuinharjoittelun 1 op) ja vastaavasti 7 opinto-viikkoa (josta vastaavat osuudet 6,5 ov ja 0,5 ov).

Opettajat

Havansi, Erkki, OTT, VT. Prosessioikeuden professori.

Lappalainen, Juha, OTT, VT. Prosessioikeuden professori.

Frände, Dan, OTT, VT. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. professori.

Koulu, Risto, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti. Yliopistonlehtori.

Jonkka, Jaakko, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Leppänen, Tatu, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Niemi-Kiesiläinen, Johanna, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Träskman, Per Ole, OTT. Rikos- ja rikosprosessioikeuden dosentti.

Virolainen, Jyrki, OTT. Prosessioikeuden dosentti.

Ervo, Laura, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Hupli, Tuomas, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Pölonen, Pasi, OTT, VT. Tutkija.

Rautio, Jaakko, OTT, VT. Tutkija

Helenius, Dan. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. assistentti (mvs).

Suominen, Annika, OTK. Tutkija.

Lindfors, Heidi, OTL. Prosessioikeuden assistentti.

Johansson, Sirpa, OTL, VT, LL.M. Tutkija.

Turunen, Santtu, OTK. Prosessioikeuden assistentti (mvs).

Vaitoja, Jari, OTK, VT. Tutkija.

Korkea-aho, Emilia, OTK. Tutkija.

Opetus

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 36-42

Oppiaineen esittelytilaisuudet.

Oppiaineen esittelytilaisuudet: ti 11.9. klo 14 (PIV) ja ti 15.1. klo 14 (P518). Ne on tarkoitettu sellaisille opiskelijoille, jotka ovat valmistautumassa prosessioikeuden aineopintotettiin aikoen osallistua siihen jollakin lähinnä tulevalla tenttikierroksella.

Opetusmuodot. Luennot, seminaarit, näyttöprosessit, opintopiiri, käräjäoikeuteen perehtyminen. Luentosarjojen kertauskuulustelussa voi saada enintään 3 hyvityspistettä. Pakollisten aineopintojen tentissä saa käyttää hyväkseen enintään 5 hyvityspistettä.

Syyslukukaudella

Prof. **Erkki Havansi** luennoi prosessi- ja insolvenssioikeutta oikeustapausten valossa 11.9.-11.10. ti ja to klo 14-16 sekä ke 19.9. ja 3.10. klo 14-16, PIV (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Prof. **Juha Lappalainen** luennoi muutoksenhausta HO:ssa ja KKO:ssa 17.9.-18.10. ma, ke ja to klo 10-12, PIV (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Prof. **Dan Frände** håller aktiva rättsfallsövningar under höstterminen före varje tentamensomgång. Anmälan via email (dan.frande@helsinki.fi) eller under mottagningsstid. Förutom lösning av 8 rättsfall hör till serien ett förhör som ger maximalt 3 tilläggspoäng.

Kevätlukukaudella

Prof. **Erkki Havansi** luennoi insolvenssioikeuden keskeisiä kohtia 5.2.-18.3. ti ja to klo 14-16 (12.2.-19.2 klo 12-14), PIV (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Prof. **Juha Lappalainen** luennoi prosessioikeutta oikeustapausten valossa 7.4.-30.4 ma, ke ja to klo 12-14, PIV (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Prof. **Dan Frände** håller aktiva rättsfallsövningar under vårterminen före varje tentamensomgång. Anmälan via email (dan.frande@helsinki.fi) eller under mottagningsstid. Förutom lösning av 8 rättsfall hör till serien ett förhör som ger maximalt 3 tilläggspoäng.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen tentti (5 h), johon osallistuminen edellyttää tuomioistuinharjoittelun suorittamista; pakollisia luentoja tai oikeustapausharjoituksia ei ole. Tentin voi suorittaa yhdellä kertaa tai kaksivaiheisesti jakautettuna, alempana selostetuina tavoin.

Koska prosessioikeus sisältää ainesta, joka juristin on hallittava myös ilman lakikirjaa, tentti on osittain lakikirjatentti. Tentin alussa mukana saa olla Suomen Laki I ja II tai Finlands Lag I ja II, ja silloin jaetaan oikeustapaustehtävät, joihin vastaamisessa saa käyttää hyväkseen lakikirjoja. Näissä ei saa olla muita omia merkintöjä kuin alleviivauksia, pykäläviittauksia ja säädösmuutoksiin liittyviä säädöskokoelman numeroja. Vastaavanlaisia säädöskokoelman kappaleita saa tentissä olla mukana, jos ne on julkaistu viimeisimmän lakikirjan sisällöllisen takarajan jälkeen. Ks. opinto-oppaan kohta "Lakikirjatentit". Kun tenttiä on kestänyt noin 3,5 tuntia, kerätään lakikirjat ja säädöskokoelmakappaleet pois ja jaetaan teoriakysymykset. Loppuajan opiskelija saa vastata paitsi teoriakysymyksiin myös edelleen oikeustapauskysymyksiin.

Teoriakysymyksissä voidaan kysyä paitsi tenttivaatimuksiin kuuluvan kirjallisuuden myös säädösluettelon tietoja. Tentin oikeustapaustehtävät saattavat sisältää myös sellaisia oikeudellisia tilanteita, joiden viitekehys

on lakikirjoissa ilmenevissä aineellisoikeudellisissa säännöksissä. Tämän vuoksi on suositeltavaa, että ennen prosessioikeuden tenttiä suoritetaan ainakin velvoite-, kauppa-, esine-, perhe- ja jäämistö-, eurooppasekä rikosoikeuden pakollisten aineopintojen tentit.

Tentin maksimipistemäärä on 70 (= 7x10) p. Hyväksymisraja on 35/70, jossa luentojen hyvityspisteitä saa olla enintään 5. Tentin (12 op) voi suorittaa myös kaksivaiheisesti: yleinen prosessioikeus (8 op) ja insolvenssioikeus (4 op). Tentti-ilmoittautumiseen ei merkitä mitään valintaa. Tentin aikanakin voi päättää, vastaako vain yhteen osioon. Vaikka yhteispistemäärä (hyvityspisteineen) jäisi alle 35, voi kuitenkin tulla hyväksytyksi riittävän hyvin vastatessa osiossa (ks. tarkemmin jälj.). Puuttuva osio on tultava suoritamaan myöhemmällä tenttikierroksella, ja yhteistulos ratkaisee, onko pakollinen aineopintotentti tullut suoritetuksi ja millä arvosanalla. Ilmoittauduttaessa jälkimmäiseen tenttiin on tällöin samalla ilmoitettava, kumpi osio on jo suoritettu ja milloin; mahdollisten hyvityspisteiden määrä on aiheellista ilmoittaa myös nyt.

Tenttikysymyksissä (7 kpl) on neljä oikeustapausta (kysymykset n:o 1-4) ja kolme teoriakysymystä (n:o 5-7), joista n:o 7 sisältää 10 monivalintakysymystä (a 1 p.). Kysymykset n:o 5-7 jaetaan, kun tenttiä on kulunut 3,5 tuntia (ks. edellä). Yleisen prosessioikeuden osio käsittää kysymykset n:o 1-2 ja 5-6 sekä n:o 7:n viisi ensimmäistä monivalintakysymystä, joten osion pistemaksimi on 45 p. Insolvenssioikeuden osio käsittää kysymykset n:o 3-4 ja n:o 7:n viisi viimeistä monivalintakysymystä, joten osion pistemaksimi on 25 p. Tenttikysymysten kohdalle on merkitty selvästi näkyviin, kumpaan osioon kysymys kuuluu.

Osittaisesti (= osiokohtaisesti) hyväksytyksi tulee opiskelija, jolla on vielä molemmat osiot suorittamatta ja joka ei nyt (hyvityspisteet mukaan lukien) yllä alarajaan 35/70, mutta joka saa yhden osion tenttivastauk-

sillaan (siis hyvityspisteitä mukaan laskematta) ainakin 50 % sen osion pistemaksimista. Siten yleisen prosessioikeuden osiossa (pistemaksimi 45 p.) läpäisyraja on 22,5 p. ja insolvenssioikeuden osiossa (pistemaksimi 25 p.) siis 12,5 p. Hyvityspisteet otetaan huomioon vasta puuttuvan osion suorituskerralla ja kokonaisarvosanan määrittämisessä, jossa mukaan lasketaan myös ensimmäisen osiosuorituksen pisteet. Esimerkki: opiskelija, jolla on 2 hyvityspisteitä, läpäisi ensin insolvenssiosion ylittämällä em. 12,5-pistemaksimista saadessaan tuon osion tenttivastauksillaan (siis hyvityspisteitä mukaan laskematta) 13/25 p. Kun hän myöhemmällä tenttikierroksella suorittaa yleisen prosessioikeuden osiota, hänellä on lähtöpisteitä 13+2 = 15 p. Siten hänen on nyt saatava yleisen prosessioikeuden tenttivastauksillaan vähintään 20 pistettä yltääkseen koko aineopintotentin läpäisyrajaan (35/70).

Opiskelija, joka on läpäissyt yhden osion, saa jälkimmäisellä tenttikerralla vastata halutessaan myös tuon osion kysymyksiin, jos hän haluaa parantaa tulevaa kokonaisarvosanaansa. Jos osio ei nyt mene paremmin, osion vanha pistemäärä jää voimaan.

Tuomioistuinharjoittelu koostuu ohjausta käynnistä alioikeuteen ja alioikeuden istuntojen seuraamisesta 10 aamu- tai iltapäivän ajan. Rikos- ja siviiliasioita on seurattava tasapuolisesti. Ohjattuja käyntejä Helsingin käräjäoikeuteen järjestetään lukuvuoden aikana seuraavasti 21.9., 26.10., 23.11., 14.12., 25.1., 22.2., 14.3., 18.4. ja 16.5. Ohjatuille käynneille on ilmoitauduttava etukäteen tiedekunnan kansliaan. Ohjatut käynnit alkavat Helsingin käräjäoikeuden aulaan klo 8.50. Opiskelijoilla tulee olla tiedekunnasta saatu tuomioistuinharjoittelulomake mukanaan. Käräjäoikeuden osoite Salmisaaressa on Porkkalankatu 13. Istuntopäivien seuraaminen suositellaan aloitettavaksi vasta ohjatulle käynnille osallistumisen jälkeen. Tuomioistuinharjoittelu on suoritettava ennen tenttiin ilmoittautumista. Ennen ohjatulle käynnille osallistumista ja istuntojen seuraamista opiskelijan tulee ha-

kea tiedekunnan kansliasta tuomioistuinharjoittelulomake, johon tulevat merkinnät ohjatusta käynnistä ja seuraamiskerroista. Lomaketta noudettaessa on opiskelijalla oltava mukana opiskelijakorttinsa. Huom! Opiskelijoilla on ehdoton vaitiolovelvollisuus oikeuden neuvottelujen aikana saamistaan tiedoista. Harjoittelun päätyttyä lomake palautetaan Jukka Lahtiselle tai tiedekunnan kansliaan. Opintoasiainpäällikkö hyväksyy suorituksen rekisteröitäväksi opintosuoritusrekisteriin.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Lappalainen, J. ym.**, Prosessioikeus (2.p. 2007), s. 43-67, 83-261, 269-691, 699-788, 805-931, 937-1030, 1056-1163, 1171-1174, 1181-1184, 1199-1247, 1280-1290, 1311-1327, 1337-1361 ja 1392-1408.
- 2) **Koulu, R. ym.**, Insolvenssioikeus (2.p. 2005), s. 37-52, 79-94, 124-127, 134-246, 251-287, 296-327, 329-360, 368-388, 393-403, 413-590, 595-695, 699-787 ja 791-807.

Säädökset

Säädökset, jotka on hallittava ilman lakikirjaa

A. Yleinen prosessioikeus

1. Yleistä

- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731: 21, 98-107, 110 ja 118 §. (Pe 101)
Euroopan Neuvoston ihmisoikeussopimus: 5-8 ja 13 art. sekä 7. lisäpöytäkirjan art. 2-4. (Pe 102)
Oikeudenkäymiskaari. (Pr 101)
L oikeudenkäynnin julkisuudesta 13.4.2007/370. (Pr 201)
Oikeusapulaki 5.4.2002/257. (Pr 301)
L asianajajista 12.12.1958/496. (Pr 305)
L eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille 7.5.1965/248. (Pr 203)
L sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 24.1.2003/13. (Yh 107)
L säädettyjen määräaikain laskemisesta 25.4.1930/150. (Pr 202)
KäräjäoikeusL 28.6.1993/581. (Pr 405)

2. Siviiliprosessioikeus

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla. (PrEU 106)

3. Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt

- L välimiesmenettelystä 23.10.1992/967. (Pr 208)
L riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa 26.8.2005/663. (Pr 209)

4. Rikosprosessioikeus

- L oikeudenkäynnistä rikosasioissa 11.7.1997/689. (Pr 102)
L rangaistumääräysmenettelystä 26.7.1993/692. (Pr 211)
L yleisistä syyttäjistä 11.3.1997/199. (Pr 418)
Esitutkintalaki 30.4.1987/449. (Ri 301)
Pakkokeinolaki 30.4.1987/450. (Ri 302)
L rikesakkomenettelystä 26.1.1983/66. (Pr 213)
L lähestymiskiellosta 4.12.1998/898. (Ri 310)
L kihlakunnansyyttäjistä 29.3.1996/195. (Pr 420)
Vankeuslaki 23.9.2005/767, 2 ja 20 luku. (Ri 215)

B. Insolvenssioikeus

5. Ulosotto-oikeus

UlosottoL 3.12.1895/37 (Pr 601) ja 1.1.2008 alkaen sen sijasta
Ulosottokaari 00.0.2007/000. (Pr 601)
L verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin 29.6.1961/367 (Pr 608) ja sen sijasta 1.1.2008 alkaen L
verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 00.0.2007/000
L lapsen huoltoja ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta 18.6.1996/619. (Si 219)
L osamaksukaupasta 18.2.1966/91: 1, 9-18 §. (Si 506)
Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja
täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (PrEU 106)
Neuvoston asetus (EY) N:o 805/2004 riittämättömiä vaatimuksia koskevan eurooppalaisen
täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta. (PrEU 106a)
L sakon täytäntöönpanosta 9.8.2002/672. (Ri 216)

6. *Konkurssi, yrityssaneeraus ja velkajärjestely*

Konkurssilaki 20.2.2004/120
L takainsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)
L konkurssipesien hallinnon valvonnasta 31.1.1995/109. (Pr 510)
L velkojien maksunsaantijärjestyksestä 30.12.1992/1578. (Pr 508)
L yrityksen saneerauksesta 25.1.1993/47. (Pr 501)
L yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57. (Pr 504)
Neuvoston asetus (EY) N:o 1346/2000 maksukyvyttömyysmenettelyistä (PrEU 301)

Prosessioikeudellisiin oikeustapaustehtäviin on lisäksi osattava lakikirjaa käyttäen soveltaa muitakin,
tenttikysymyksessä tarvittaessa nimettyjä säädöksiä.

Prosessioikeuden valinnaiset aineopinnot

Processrättens valfria ämnesstudier
Procedural Law / Optional Studies

Prosessioikeuden valinnaisia opintoja voi
ryhtyä suorittamaan, kun prosessioikeuden
pakollinen aineopintotentti on suoritettu.
Opintojaksot käsittävät kirjatentin ja mah-
dollisesti luentosarjan tai seminaarin.

Oikeudenkäyntikurssi

Vastaava opettaja: dos. **Johanna Niemi-
Kiesiläinen**

Tavoitteet: Oikeudenkäynnissä tarvittavien
valmiuksien kehittäminen, oikeudenkäynnin
perusrakenteen ja -käsitteiden ja niiden käy-
tännön merkityksen ymmärtäminen. Sisältö:
Kaksi oikeudenkäyntiä, siviili- ja rikos-
prosessi, joissa opiskelijat esiintyvät
asianajajina, syyttäjinä ja tuomareina sekä
muissa rooleissa. Opiskelijat kirjoittavat tar-
vittavia asiakirjoja ja esiintyvät oikeudessa.

Laajuus: 6 op.

Ennakkotiedot: Prosessioikeuden aine-
opintotentin hyväksytyt suoritus.

Opetus: Luennot ja oikeudenkäynti 19.1.-
5.3. keskiviikkoisin 15-17. Pääkäsitteilyt 13-
14.3. koko päivän.

Suoritustapa: Edellyttää aktiivista osallisu-
tusta ja valmistautumista tapaamisiin. Ei
tenttiä.

Ilmoittautuminen: Kursille mahtuu kor-
keintaan 24 opiskelijaa ilmoittautumis-
järjestyksessä. Ilmoittautuminen prosessi-
oikeuden ilmoitustaululle (5. krs) tulevaan
listaan 13.12.2007 klo 8.00 alkaen.

Kirjallisuus: **Haapasalo, J., Kiesiläinen,
K., Niemi-Kiesiläinen, J.,** Todistajanpsy-
kologia ja todistajankuulustelu (2000).

Jokela, A., Oikeudenkäynti II (2002).

Lappalainen, J. ym., Prosessioikeus (2.p. 2007),

Virolainen, J.-Pölönen, P., Rikosprosessin perusteet (2003) ja Rikosprosessin osalliset (2004).

Asianajaoikeus. Kurssin mahdollisesta järjestämisestä (kevätl. 2008) ilmoitetaan myöhemmin erikseen.

Käsiteltävä asiakokonaisuus:

Asianajaoikeuden yleiset lähtökohdat, asianajajakunta ja Suomen Asianajaliitto, asianajotoiminnan sisältö ja järjestäytyminen sekä asianajajan velvollisuudet, oikeudet ja vastuu.

Laajuus: 6 opintopistettä (sisältäen pakolliset luennot ja kirjallisen kuulustelun erikseen ilmoitettavan kirjallisuusluettelon mukaisesti).

Vastaava opettaja: prosessioikeuden yliopistonlehtori.

Rikosprosessi

Laajuus: 6 opintopistettä

Vastaava opettaja: prof. **Juha Lappalainen**

Suoritustapa: Kirjallinen kuulustelu, samoina ajankohtina kuin prosessioikeuden aineopintotentti. Kuulustelu ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset:

1) **Virolainen, J. - Pölönen, P.**, Rikosprosessin perusteet (2003), s. 1-142 ja 157-440

2) **Virolainen, J. - Pölönen, P.**, Rikosprosessin osalliset (2004), s. 27-435, 488-504 ja 541-629.

Ulosotto-oikeus

Laajuus: 6 opintopistettä

Vastaava opettaja: prof. **Erkki Havansi**

Suoritustapa: Kirjallinen kuulustelu, samoina ajankohtina kuin prosessioikeuden aineopintotentti. Kuulustelu ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset:

1) **Linna, T. - Leppänen, T.**, Ulosottomenettely (2003), s. 1-649

2) **Linna, T. - Leppänen, T.**, Ulosmittaus ja myynti (2007) s. 9-100, 139-240, 255-284, 323-337, 401-422 ja 619-639.

Välimiesmenettely lainkäyttönä ja lainkäytössä

Yliopistonlehtori, dos. **Risto Koulu** pitää alkusyksystä kurssin ”Välimiesmenettely lainkäyttönä ja lainkäytössä”. Tarkemmat opetusajat ilmoitetaan myöhemmin. Kurssin osallistujamäärä on rajoitettu. Ennakkoilmoittautuminen sähköpostitse (risto.koulu@helsinki.fi ja santtu.turunen@helsinki.fi) 4.9. klo 9.00 alkaen.

Syyttäjän käytännön kurssi

Kurssin mahdollisesta järjestämisestä (kevätl. 2008) ilmoitetaan myöhemmin erikseen.

Kurssin tarkoitus on antaa yleiskuva syyttäjän asemasta ja tehtävistä rikosprosessissa ja se pyritään toteuttamaan yhteistyössä Valtakunnansyyttäjänviraston kehittämisosaston kanssa. Kurssin suoritus muodostuu osallistumisesta luentoihin ja pienryhmiin sekä kirjallisuuden tenttimisestä. Kurssin laajuus on 6 op ja se luetaan prosessioikeuden valinnaisiin aineopintoihin.

Kurssille pääsyaatimuksena on, että opiskelija on suorittanut rikosoikeuden ja prosessioikeuden pakolliset aineopintotentit.

Rikosoikeuden pakolliset aineopinnot (20024)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen kriminaali- ja muun kontrollipolitiikan tavoitteista ja keinoista, rikollisuudesta ja sen syistä, rikosoikeuden käsitteistä ja periaatteista, voimassa olevasta rikoslainsäädännöstä ja sen uudistamisesta sekä rikosoikeudellisista ja muista rankaisullisista seuraamuksista ja niiden vaikutuksista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Kriminaali- ja muun kontrollipolitiikan perusteet, 2. Kriminologian perusteet, 3. Rikosoikeuden yleiset opit, 4. Tärkeimmät rikosten lajit eli erinäiset rikostunnusmerkistöt, 5. Rikosoikeudellinen kontrollijärjestelmä; rikosoikeudelliset ja muut rankaisulliset seuraamukset, 6. Kansainvälinen rikosoikeus ja eurooppalainen rikosoikeus.

Laajuus 11 opintopistettä / 6 opintoviikkoa.

Opettajat ja tutkijat

Lahti, Raimo, OTT, VT, VTM. Rikosoikeuden professori.

Frände, Dan, OTT, VT. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. professori.

Lappi-Seppälä, Tapio, OTT. Kriminologian ja oikeussosiologian osa-aikainen professori (mvs).

Nuotio, Kimmo, OTT, VT. Oikeustieteen professori (Vaasan oikeustieteellisen koulutuksen vastaava opettaja).

Matikkala, Jussi, OTT, VT. Rikosoikeuden dosentti. Rikosoikeuden professori, mvs. 31.12.2007 saakka.

Koskinen, Pekka, OTT. Rikosoikeuden professori emeritus.

Majanen, Martti, OTT, VT. Rikosoikeuden professori, emeritus 1.9.2007 alkaen.

Backman, Eero, OTT, VTK. Rikosoikeuden dosentti.

Joutsen, Matti, OTT, VT, VTK. Kriminaali-

politiikan dosentti.

Pajuoja, Jussi, OTT. Kriminaalipolitiikan dosentti.

Savolainen, Jukka, Ph.D. Kriminologian dosentti.

Träskman, Per Ole, OTT. Rikos- ja rikosprosessioikeuden ruots. dosentti.

Viljanen, Pekka, OTT, VT. Rikosoikeuden dosentti.

Melander, Sakari, OTK, VT. Rikosoikeuden assistentti, virasta vapaa 31.12.2007 saakka.

Hakamies, Kaarlo, OTL, VT. Rikosoikeuden assistentti, (mvs) 31.12.2007 saakka.

Helenius, Dan, oik.yo. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. assistentti (mvs) 31.12.2007 saakka.

Hämäläinen, Merva, JuK, LL.M.(Eur.). Tutkija.

Laasanen, Jari, OTK. Tutkija.

Leppäaho, Hanna, OTK, VT. Tutkija.

Ohisalo, Jussi, OTK. Tutkija

Suominen, Annika, OTK. Rikos- ja prosessioikeuden tutkija

Sihto, Juha, OTL, VT. Tutkija.

Wahlberg, Markus, OTL, FK. Tutkija.

Opetus

Oppiaineen esittelytilaisuudet.

Oppiaineen esittelytilaisuudet ovat kunkin aineopintoluentosarjan ensimmäisellä kerralla. Tilaisuudet on tarkoitettu opiskelijoille, jotka aikovat osallistua lähiaikoina rikosoikeuden aineopintotenttiin.

Opetusmuodot.

Rikosoikeuden peruskysymyksiä koskevan luentosarjan tai kurssin hyväksyty suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1. Näihin opetusmuotoihin osallistumista suositellaan, ja sellaisen hyvästä suorituksesta voi saada 1–2 hyvityspistettä tenttiin. Kriminologian ja kriminaalipolitiikan luen-

tosarjan hyväksytyt suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2. Luentosarjan hyvästä suorituksesta voi saada 1–2 hyvityspistettä tenttiin.

Seuraamusjärjestelmän luentosarjan hyväksytyt suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdan 5. Luentosarjan hyvästä suorituksesta voi saada 1–2 hyvityspistettä tenttiin.

Ilmoittautuessaan tenttiin opiskelijan tulee ilmoittaa, mikäli hän on korvannut jonkin tutkintovaatimusten kohdan, kenen luentosarjalla ja milloin sekä mahdolliset hyvityspisteensä.

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot **11-17**

Prof. (mvs) **Jussi Matikkala** luennoi rikosoikeuden peruskysymyksistä sl ma-pe 3.-7.9 klo 8-12 PIV. Luentokuulustelut ma 10.9. klo 9-11 PI ja ma 24.9. klo 10-12 P668. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725) alkaen to 9.8. klo 16.00 ja päättyen ma 20.8.

Prof. (mvs) **Jussi Matikkala** luennoi rikosoikeudellisesta seuraamusjärjestelmästä sl to 13.9 klo 12-14, pe 14.9 klo 18-20, ma 17.9 klo 8-10, ti 18.9 klo 8-12, pe 21.9 klo 8-12, ma 24.9 klo 12-16 ja ti 25.9 klo 12-14 PIV. Luentokuulustelut pe 28.9. klo 12-14 PIV ja ti 9.10 klo 10-12 PIV. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725) alkaen to 30.8. klo 16.00 ja päättyen ma 10.9.

Dos. **Juhani Iivari** pitää restoratiivisen oikeuden kurssin Helsingin yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksella sl 3.9.-15.10. ja 29.10.-12.11. ma klo 16-18 PR aud XV. Kuulustelut ovat to klo 16-18 15.11. PIII ja 22.11. P673. Luentosarja on tarkoitettu yhteiseksi yhteiskuntapolitiikan ja oikeustieteen opiskelijoille. Oikeustieteen opiskelijoita otetaan luentosarjalle 40 ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen kurssille WebOodissa (<http://www.oodi.fi/hy>). Ilmoittautuminen alkaa to 9.8. klo 16.00 ja kursille on ilmoitettava viimeistään ma 20.8. Restoratiivisella oikeudella tarkoitetaan virallisen oikeusjärjestelmän ulkopuolella, sen rinnalla tai sen sisällä toteutettavia uusia vaih-

toehtoisia rikosten, konfliktien ja riitojen ratkaisutapoja, joilla on voimakas yhteys kansalaisyhteiskunnan omaehtoiseen organisoitumiseen ja sosiaalityöhön. Hyväksytyt suoritus korvaa yllä todetuina tavoin tutkintovaatimusten kohdan 2, ellei sitä hyödynnetä oikeussosiologian valinnaisten opintojen suorituksena.

Prof. **Dan Frände** föreläser om straffrättens grundfrågor vt må-fre 21.1.-4.2. kl 12-14 P669.

Rikosoikeuden viranhoidtaja luennoi rikosoikeudellisesta seuraamusjärjestelmästä kl ma 10.3. klo 10-14, ma 17.3. klo 10-12, ke 19.3. klo 10-13, to 20.3. klo 10-12, pe 21.3. klo 10-12, ti 25.3. klo 16-20 ja ke 26.3. klo 16-19 P IV. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725) alkaa to 21.2. klo 16.00 ja päättyy 29.2. Luentokuulustelut ke 2.4. klo 14-16 P IV ja ma 14.4. klo 10-12 P IV.

Prof. **Tapio Lappi-Seppälä** ja dos. **Janne Kivivuori** pitävät kriminologian kurssin kl ma 10.3. klo 16-19, ti 11.3. klo 16-19, ma 17.3. klo 16-19, to 20.3. klo 16-19, pe 21.3. klo 14-17, ma 24.3. klo 14-17, ti 1.4. klo 8-11, ke 2.4. klo 8-11, ma 7.4. klo 14-17 ja ti 8.4. klo 14-17 P IV.

Rikosoikeuden viranhoidtajat pitävät kurssin rikosoikeuden peruskysymyksistä kl ke-pe 12.-14.3. Tvärminnen eläintieteellisellä asemalla. Kurssille otetaan enintään 25 osanottajaa. Henkilökohtainen ilmoittautuminen rikosoikeuden opettajien vastaanotolla (ti 15-16) 12.2. alkaen. Jos pyrkijöitä jo ensimmäisen ilmoittautumistilaisuuden alkaessa (klo 15.00) on paikalla enemmän kuin 25, osanottajat valitaan heistä arvalla. Kurssin järjestäminen on ehdollinen ja riippuu oppiaineen viranhoidtojärjestelyistä kl 2008.

Prof. **Raimo Lahti** luennoi rikosoikeuden peruskysymyksistä kl 11.-14.3. klo 12-14, 17.3. klo 12-14, 18.-19.3. klo 16-18, 20.3. klo 12-14 ja 25.-26.3. klo 12-14 PIV. Luentokuulustelut pe 28.3. klo 10-12 PI ja pe 11.4. klo 15-17 PIV. Luentosarjalle ja -

kuulusteluihin ilmoittaudutaan OODI:ssa (21725) to 21.2. klo 16.00 alkaen ja päättyen ma 10.3.

Prof. **Dan Frände** föreläser om det straffrättsliga påföljdssystemet vt ti-fre 25.3.-28.3. och må-fre 31.3.-4.4. kl 8–10 P668.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, jossa on sekä oikeustapaustehtäviä että teoriakysymyksiä. Oikeustapaustehtäviin vastaamisessa saa käyttää hyväksi lakikirjoja (Suomen Laki I, II ja III, Finlands Lag I och II, Riksoikeuseripainos). Säädöskokoelman irtokappaleiden tuomisesta tenttiin ja sallituista merkinnöistä, ks. opinto-opas, kohta Lakikirjaintentit. Noin kello 11.30 lakikirjat kerätään pois, minkä jälkeen jaetaan teoriakysymykset. Loppuajan opiskelija saa vastata sekä teoria- että oikeustapauskysymyksiin. Oikeustapausten vastauksia ei siis kerätä pois ennen tentin päättymistä.

Tehtäviä on neljä (yhteensä enintään 40 pistettä). Lisäksi tutkintovaatimusten kohdissa 1, 2 ja 5 mainitut vaihtoehdot teokset suoritettavilla on kustakin kohdasta yksi kysymys (0–10 p). Kirjallisessa kuulustelussa hyväksyminen edellyttää, että vastaaja on saanut vähintään puolet tentissä suoritetuista kohdista annettavien pisteiden enimmäismäärästä. Vastaajan pistemäärää laskettaessa hänen hyväkseen luetaan tällöin myös tutkintovaatimusten kohtia 1, 2 ja 5 vastaavista luennoista saadut enintään neljä hyvityspistettä (enintään kaksi pistettä kuhunkin kohtaan kuitenkin siten, että tentissä käytettävien hyvityspisteiden enimmäismäärä on yhteensä enintään neljä).

Oikeustapaustehtävien ratkomiseen saa opastusta oppiaineen verkkosivulle (www.helsinki.fi/oik/tdk/rpol/rikosoikeus) aineopintojen yhteyteen sijoitetuista tenttitapaustehtävien vastauksista, joita – samoin kuin tenttikysymyksiä – on ollut siellä syyskuun 2002 tent-

tikierroksesta alkaen. Lisäksi mainittakoon **Matikkala, J. – Nuotio, K.**, Rikosoikeuden oikeustapausharjoituksia (1998 tai uud. p.), joka on laadittu lähinnä avoimen yliopiston opiskelijoita varten.

Tutkintovaatimukset

- 1) Rikosoikeuden peruskysymyksiä koskevan luentosarjan hyväksytty suoritus. Vaihtoehtoisesti tenttiin luettava kirja: **Fletcher, G.**, Basic Concepts of Criminal Law (1998), s. 3–214.
- 2) **Hopkins Burke, R.**, An Introduction to Criminological Theory (2. painos, 2005), s. 1–250. Tämän 2)-kohdan voi korvata hyväksytysti suoritettulla kriminologian ja kriminaalipolitiikan luentosarjalla.
- 3) **Frände, D.**, Yleinen rikosoikeus (2005), s. 1–334 tai **Frände, D.**, Allmän straffrätt (3. painos, 2004), s. 1–343.
- 4) **Frände, D.**, ym., Keskeiset rikokset (2006) s. 125–361, 465–508, 623–676 ja 801–833 sekä **Lahti, R. – Koponen, P.** (toim.), Talousrikokset (2007), s. 3–28 ja 55–225 sekä **Lindstedt, J.**, Terrorismituomioita ja suomalaiset terrorismia koskevat rangaistus-säännökset, teoksessa Rikosoikeudellisia kirjoituksia VIII (2006), s. 231–250.
- 5) **Heinonen, O. ym.**, Rikosoikeus (2002), jaksosta II s. 181–189, 223–238, 253–275, 407–419 ja 422–432, **Rautio, J.**, Menettämisseuraamusten yleiset opit, em. teoksessa Talousrikokset (2007), s. 29–52, **Pajujoja, J.**, Jäännösrangaistuksen määrääminen täytäntöönpantavaksi, teoksessa Rikosoikeudellisia kirjoituksia VIII (2006), s. 393–404 sekä **Frände, D.**, Yleinen rikosoikeus (2005), s. 335–422 tai **Frände, D.**, Allmän straffrätt (3. painos, 2004), s. 344–427. Tämän 5)-kohdan voi korvata hyväksytysti suoritettulla seuraamusjärjestelmän luentosarjalla.
- 6) **Heinonen, O. ym.**, Rikosoikeus (2002), jaksosta I luku Kansainvälinen ja eurooppalainen rikosoikeus (s. 139–168) sekä seuraavat artikkelit: **Pirjatanniemi, E.**, Oikeustapauskommentti (EYT 13.9.2005, C-176/

03), LM 2006, s. 655-667, **Suominen, A.**, Ömsesidigt erkännande av rättsliga beslut som hörnsten i det europeiska straffrättsliga samarbetet? JFT 2006, s. 607-616, ja **Jescheck, H.-H.**, The General Principles of International Criminal Law Set Out in Nuremberg, as Mirrored in the ICC Statute, Journal of International Criminal Justice, vol. 2, no. 1, 2004, s. 38–55.

Huom. Heinosen ynnä muiden Rikosoikeus (2002) -teoksesta edellytetään perehdyttävän päivitettyyn sähköiseen versioon, johon opiskelijoilla on pääsy WSOY:n verkkosivujen kautta.

Kohdassa 6 mainitut artikkelit on saatavissa yliopiston verkkoaineistona (<http://www.helsinki.fi/oik/kirjasto/verkkoaineistot/oikeuslahteet.htm>).

Säädökset

Opiskelijan tulee osata hyödyntää säädöksiä rikosoikeudellisesti relevanteilta osiltaan. Suuri osa keskeisistä säädöksistä on Suomen Laki II -teoksessa osastossa Ri ja vastaavasti Finlands Lag I -teoksessa osastossa St. Seuraavassa kuitenkin esitetään tenttiin valmistautumista helpottava viitteellinen lista säädöksistä, joiden hyödyntämisen osaamista voidaan edellyttää. Myös muita säädöksiä tulee siis osata hyödyntää rikosoikeudellisesti relevanteilta osiltaan

1. Keskeiset säädökset

Rikoslaki 19.12.1889/39. (Ri 101, St 101)

A rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta 16.8.1996/627 (RL 1:7:n alla, Ri 101, under SL 1:7, St 101)

A päiväsakon rahamäärästä 21.5.1999/609. (RL 2a:2:n alla, Ri 101, under SL 2a:2, St 101)

A rikesakkorikkomuksista 21.5.1999/610 (RL 2a:9:n alla, Ri 101, under SL 2a:9, St 101)

A sotilasrikoksia koskevien rangaistussäännösten soveltamisalasta 21.12.2000/1153. (RL 45:29:n alla, Ri 101, under SL 45:29, St 101)

A rikoslain voimaannpanemisesta 19.12.1889/39. (Ri 102, St 102)

L yhdyskuntapalvelusta 12.12.1996/1055. (Ri 202, St 202)

L nuorisorangaistuksesta 21.12.2004/1196 (Ri 204a, St 204a)

L kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä 5.5.1972/343. (Ri 205, St 205)

L eräiden lisärangaistusten poistamisesta 10.1.1969/1. (Ri 206, St 206)

L liiketoimintakiellosta 13.12.1985/1059. (Ri 207, St 207)

L nuorista rikosentekijöistä 31.5.1940/262. (Ri 209, St 209)

Vankeuslaki 23.9.2005/767. (Ri 215, St 215)

L sakon täytäntöönpanosta 9.8.2002/672. (Ri 216, St 216)

L rangaistuksen täytäntöönpanon hallinnosta 16.2.2001/135. (Ri 223, St 223)

Vankeinhoitoasetus 16.6.1995/878. (Ri 221, St 221)

L henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa 24.5.2002/422. (Ri 225, St 225)

Esitutkintalaki 30.4.1987/449. (Ri 301, St 301)

Pakkokeinolaki 30.4.1987/450. (Ri 302, St 302)

Poliisilaki 7.4.1995/493. (Ri 303a ja Tu 501, Or 501)

Tutkintavankeuslaki 23.9.2005/768. (Ri 304, St 304)

Järjestyslaki 27.6.2003/612. (Tu 608, Or 608)

L rahanpesun estämisestä ja selvittämisestä 30.1.1998/68. (Ri 308, St 308)

A rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamiseksi 28.6.1994/583. (Ri 309, St 309)

Rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yleissopimus SopS 53/1994. (Ri 309) FördrS 53/1994 (St 309)

L turvatarkastuksista tuomioistuimissa 3.12.1999/1121. (Pr 201a)

L lähestymiskiellosta 4.12.1998/898. (Ri 310, St 310)

L oikeudenkäyntiin ja esitutkintaan osallistuvien henkilöiden koskemattomuudesta eräissä tapauksissa 5.1.1994/11. (Ri 401, St 401)

L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3.6.1960/270. (Ri

402, St 402)

L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 31.12.2003/1286. (Ri 403, St 403)

Neuvoston puitepäätös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 2002/584/YOS, A:13.6.2002. (RiEU 301)

L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7.7.1970/456. (Ri 404, St 404)

L rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta 5.8.1971/640. (Ri 404a, St 404a)

Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus SopS 32/1971 (Ri 404a). FördrS 32/1971 (St 404a)

L Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa 20.6.1963/326. (Ri 405, St 405)

L kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikos oikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 16.1.1987/21. (Ri 407, St 407)

A tuomittujen siirtämistä koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 20.2.1987/312. (Ri 409, St 409)

Yleissopimus tuomittujen siirtämisestä SopS 13/1987. (Ri 409) FördrS 13/1987

L entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevän sotarikostuomioistuimen toimivallasta ja tuomioistuimelle annettavasta oikeusavusta 5.1.1994/12. ja siihen liittyvä tuomioistuimen perussääntö. (Ri 410)

L Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja perussäännön soveltamisesta 28.12.2000/1284 ja siihen liittyvä Rooman perussääntö. (Ri 411, St 411)

Suomen Perustuslaki 11.6.1999/731. (Pe 101 tai Va 101, Sta 101).

A ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvien lisäpöytäkirjojen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen ja lisäpöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta (Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus) 18.5.1990/439, SopS 19/1990. (Pe 102). FördrS 19/1990 (Gr 102)

A kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä siihen liittyvän valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta 30.1.1976/108, SopS 8/1976. (Pe 103). FördrS 8/1976 (Gr 103)

Rikosoikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin aineopintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyn suorituksen jälkeen. Valinnaisissa aineopintojaksossa pyritään antamaan yksityiskohtainen kuva käsiteltävästä asiakokonaisuudesta, joka koskee yhtä tai useampaa pakollisen aineopintotentin osa-alueista. Näiksi jaksoiksi hyväksytään myös englanninkielisen LL.M.-ohjelman Comparative, European and International Criminal Justice (CEICJ) -aineen jäljempänä selostettavat kurssit. Valinnaiset aineopintojaksot ovat yleensä 4–8 opintopisteen laajuisia.

Pääasiassa rikosoikeuden jatkotutkinto-opiskelijoille suunnattu rikosoikeuden tutkijaseminaari on avoin myös asiasta kiinnostuneille perustutkinto-opiskelijoille. Tutkijaseminaarin sähköpostilistalle haluvia pyydetään lähettämään tätä koskeva viesti osoitteeseen jhmakine@mappi.helsinki.fi. Mahdollisista korvaavuuksista on sovittava erikseen oppiaineen professorin kanssa.

Kriminalistiikka (20418)

Tavoite: Perehtyminen kriminalistiikan eli rikosten tutkintaopin perusteisiin käytännön näkökulmaa painottaen.

Laajuus 4 opintopistettä / 2 opintoviikkoa

Suoritustapa ja tutkintovaatimukset: Opintojakso koostuu osallistumisesta kahden koko päivän luento-tilaisuuteen Keskusrikospoliisin toimitalossa (Jokiniemenkatu 4, Tikkurila) pe 21.9. ja pe 12.10.2007 klo 8.30 – 16 sekä luennoilla käsitellyn aineiston ja seuraavassa luetellun kirjallisuuden osaamisesta: **Ranta, R.**, Kriminalistiikka (teoksessa Encyclopaedia Iuridica Fennica IV, 1995, palstat 210–217); **Alvesalo, A.** ym. (toim.), Huokuva talous (2006), s. 165–250; **Kaarti-nen, K.** (toim.): Rikostorjunnan etulinjassa. Keskusrikospoliisi 80 vuotta (2006), 196 s.; sekä **Korhonen, R.**: Poliisin valvontakeinot ja kansalaisten yksityisyyden suoja (2005), s. 7–103 ja 181–186;

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä Keskusrikospoliisin kanssa, ja sille hyväksytään enintään 50 osanottajaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725) alkaa to 6.9. klo 16.00 ja päättyy pe 14.9. Kuulustelut, joihin ilmoittaudutaan OODI:ssa (21725) ja joissa ei saa käyttää lakikirjaa, ovat tenttipäivinä pe 26.10. ja ma 28.1.

Vastuopettaja: prof. (mvs) Jussi Matikkala.

Rikosoikeuden yleiset opit (21706)

Tavoite. Perehtyminen rikosoikeuden yleisten oppien valittuihin erityiskysymyksiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Rikosoikeuden yleisten oppien uudistus ja lain-tulkintaoppi. 2. Vaaraopit sekä syyksilukemisen justifikaatio. 3. Tahallisuuskysymykset. 4. Universaaliperiaate kansainväli-

sessä rikosoikeudessa. 5. Yleisten oppien perusteet englantilaisessa rikosoikeudessa.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu seuraavina rikosoikeuden tenttipäivinä: ma 10.9, pe 26.10, ma 28.1 ja ma 28.4. Mukana ei saa olla lakikirjoja. Ilmoittautuminen kuten kirjallisuuskuulusteluihin yleensä.

Laajuus. 8 opintopistettä / 4 opintoviikkoa.

Tutkintovaatimukset:

- 1) **Lappi-Seppälä, T.**: artikkelisarja Rikosoikeuden yleisiä oppeja koskeva uudistus I–III, LM 2003 s. 751–788, LM 2004 s. 3–36 ja LM 2004 s. 422–450 sekä **Lahti, R.**: Rikosoikeudellisesta oikeuslähte- ja lainsoveltamisopista, teoksessa Huovila ym. (toim.), Rikostuomion perusteleminen, Helsinki 2005 s. 100–112.
- 2) **Nuotio, K.**: Teko, vaara, seuraus, Helsinki 1998, s. 329–548.
- 3) **Matikkala, J.**: Tahallisuudesta rikosoikeudessa, Helsinki 2005 s. 1–137, 223–266 ja 457–592.
- 4) **Kimpimäki, M.**: Universaaliperiaate kansainvälisessä rikosoikeudessa, Helsinki 2005 s. 1–299.
- 5) **Ashworth, A.**: Principles of Criminal Law, 5. ed., Oxford 2006 s. 1–248 (chs 1–6) ja 410–472 (chs 10–11).

Dosentti **Eero Backman** luennoi aiheesta “Valittuja kysymyksiä rikosoikeuden yleisistä opeista” si ti, ke ja pe 2, 3, 5, 9, 10 ja 12.10 klo 12–14 P 518. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725) alkaa to 6.9. klo 16.00 ja päättyy 18.9. Luentokuulustelu ti 16.10 klo 12–14 P 518. Uusintakuulustelu kirjallisuuskuulustelun yhteydessä pe 26.10. Luentosarjan hyväksytty suorittaminen korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Vastuopettaja: prof. Raimo Lahti.

**Eurooppalainen rikosoikeus:
European legal space and the
Europeanization of criminal law**

Laajuus 4 opintopistettä / 2 opintoviikkoa

Kurssikuvaus: The lectures by Docent Tuomas Pöysti give an overview of the evolution of penal law in the European integration and analyses the different theories and arguments concerning legitimacy of European law and place of penal law in the European governance. The lectures will study the approach to control policy in the internal markets and use of penal and penal administrative provisions on protection of the integrity of the markets. The fight against fraud and the role, powers and with the Member States will be a particular case study of the course, and the perspective will be widened to general discussion on the European penal administrative law in the protection of European interests. The lectures will conclude with a general analyses of the penal law and penal administrative law in the governance structures of the European Union. – The lectures of the other visiting teacher comprise the criminal lawyers' perspective as to the Europeanization of criminal law (harmonization of criminal law and criminal procedure; mutual recognition and the development of criminal law cooperation).

Vastuopettaja: prof. Raimo Lahti. Ks. tarkemmin: www.helsinki.fi/english/courses/->law.

**Kansainvälinen rikosoikeus:
International humanitarian law**

Laajuus 4 opintopistettä / 2 opintoviikkoa

Kurssikuvaus: This course is an introduction to the branch of international law that places limitations on the use of violence in armed conflicts. The course will seek to place international humanitarian law within the

framework of public international law, by showing its relationship to other areas of that law, principally the rules relating to the prohibition of the use of force (*ius ad bellum*), as well as other rules that deal with the protection of the individual, i.e. human rights law. The principal international rules governing the conduct of hostilities and the protection of persons not participating in hostilities will be examined in some detail. Various measures on the implementation and enforcement are also discussed, which includes an overview the general principles of international criminal law. The course is concluded by a discussion of more recent developments in humanitarian law, addressing also the question of the relevance of humanitarian law in the contemporary world.

Vastuopettaja: Research fellow Rain Liivoja. Ks. tarkemmin: www.helsinki.fi/english/courses/->law.

**Seminaari vertailevasta
kriminaalipolitiikasta: Seminar on
comparative criminal policy**

Laajuus 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa

Kurssikuvaus: Seminar on comparative criminal policy will be arranged within the programme for the major subject Comparative, European and International Criminal Justice. At the same time it will a joint project with the Faculty of Law, University of Tartu. After the introductory lectures every participant will prepare a research paper on a topic to be agreed upon with the teacher. The research papers will be presented at a common arrangement together with the University of Tartu.

Vastuopettaja: Researcher Jussi Ohisalo. Ks. tarkemmin: www.helsinki.fi/english/courses->law.

Työoikeuden pakolliset aineopinnot (20015)

Laajuus 6 opintopistettä, 4 opintoviikkoa

Tavoite. Tavoitteena on antaa yleiskuva työstä oikeudellisen sääntelyn kohteena, työoikeuden normijärjestelmästä, yksilöllisen ja kollektiivisen työoikeuden pääpiirteistä sekä työntekijöiden sosiaaliturvasta.

Keskeiset asiat. 1. Työoikeudellisen ajattelun peruspiirteet ja –periaatteet; 2. Työsopimusoikeus: työoikeuden yleisten oppien ja toisaalta käytännön kannalta merkityksellisiltä osiltaan; 3. Tasa-arvo- ja yleisen syrjintälainsäädännön työelämää koskevat keskeiset osat; 4. Kollektiivinen työoikeus: järjestäytymisvapaus kansallisine ja kansainvälisine takeineen sekä työ- ja virkaehtosopimusjärjestelmän keskeiset asiat; 5. Työaika- ja vuosilomasuojelun keskeiset yleiset osiot; 6. Työllisyys ja työttömyysturvan perusteet; 7. Sosiaalisten ihmis- ja perusoikeuksien perusteet; 8. Työnantajan vakuutusvelvollisuus pääasiallisten sosiaalisten riskien varalta (vanhemmuus, sairaus, työkyvyttömyys, vanhuus).

Vastuupettaja prof. Kari-Pekka Tiitinen

Opetus

Opetusmuodot. Luennot. Luentokuulustelusta mahdollisesti saatavista hyvityspisteistä tai luentojen korvaavuudesta mainitaan kunkin luentosarjan kohdalla erikseen. Korvaamisen edellytyksenä on kertauskuulustelussa saatu hyväksyttävä (väh. 5-) pistemäärä. Tentissä voidaan ottaa huomioon **kaksi korvaavaa** kertauskuulustelua. Eri luentosarjoista saatuja hyvityspisteitä voidaan käyttää rajattomasti. Syyslukukaudella 2001 ja sen jälkeen suoritettujen luentokuulustelujen korvaavat pisteet ja hyvityspisteet ovat voimassa suoritusvuoden ja kolme seuraavaa kalenterivuotta. **Voimassa-**

oloaikaa voidaan pidentää vain sairauden tai siihen välittömästi rinnastettavan syyn perusteella. Pidentämistä koskevat hakemukset osoitetaan prof. Tiitiselä.

Työoikeuden **opetuskausi** on syyslukukaudella 9.10-9.11 (kalenteriviikot 41-45), jolloin järjestetään seuraavat luentosarjat.

Prof. **Kari-Pekka Tiitinen** luennoi työaika-suojelusta (alkaen) 9.10.-16.10 ti, ke to, pe, ma klo 10-12 ja 14-16 sekä ti klo 10-12 luentosalissa PII, paitsi ma 15.10 klo 14-16, jolloin luento pidetään päärakennuksen pienessä juhlasalissa. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 4 (Rautiainen & Äimälä Työaikalaki 2002). Viimeinen mahdollisuus aloittaa luentosarja on 10.10 aamupäivän luennoilla. Tätä myöhemmin luentosarjan aloitaneiden osalta ei kuulustelussa esitettyjä vastauksia arvostella. Luentokuulustelu järjestetään 17.10 Porthanian salissa PI klo 16.15-18. Uusintakuulustelu pidetään 26.10 klo 16.15-18 salissa PI. Edellä mainittujen kuulustelujen lisäksi ei järjestetä muita kuulusteluja. Kuulusteluissa **ei** saa käyttää lakikirjaa. Kuulusteluun saa ottaa laskimen, johon ei ole mahdollista tallentaa tietoja.

Prof. **Tiitinen** antaa opastavaa ohjausta aineopinnojen tentin oikeustapausten ratkaisemisen perusteista 5.-7.11.07; ma ti ja ke klo 10-12; luentosalissa PIV.

Prof. **Matti Mikkola** luennoi Työllisyydestä ja sosiaaliturvasta 16.-19.10 klo 14-16; 29.10-2.11 klo 14-16; 5.-6.11 klo 14-16 (22 t + luentokuulustelu.), yhdessä prof. **Pentti Arajärven** kanssa salissa PIV. Luentokuulustelu järjestetään to 8.11 klo 14-16 salissa P674 sekä uusintakuulustelu to 15.11.2007 klo 14-16 salissa PIV. Enintään 4 hyvityspistettä.

OTT **Anja Nummijärvi** luennoi yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta työelämässä ti 9.10, ke 10.10, ti 16.10, ti 30.10, to 1.11, ma 5.10, ti 6.11, ke 7.11 klo 16-18 luentosalissa PIV. Luentokuulustelu järjestetään 13.11 klo 16-18 salissa PIV. Luentokuulustelu on mahdollista uusia joko joulukuun tai helmikuun työoikeuden tenttikierroksen yhteydessä. Uusintakuulusteluun osallistuvan on ilmoitauduttava kuulusteluun aineen assistentille sähköpostilla (marjo.ylhainen@helsinki.fi) viimeistään kahdeksan päivää ennen kuulustelua. Hyvityspisteitä enintään 3.

Professor **Niklas Bruun** föreläser om allmän arbetsrätt 18.10.07 kl 12-14 i lärosal PIV och klo 14-16 på Unionsgatan 38 i lärosal F211; 19.10 klo 10-14 i lärosal PIV; 29.10-30.10 kl 10-14 i lärosal P IV. Föreläsningförhören ordnas 5.11 kl 12-14 och 14.11 kl. 14-16 i lärosal PIV. Föreläsningarna ger max. 3 bonuspoäng.

Opettajat

Tiitinen, Kari-Pekka, OTT. Työoikeuden professori.

Mikkola, Matti, OTT. Työoikeuden professori.

Bruun, Niklas, OTT. Yksityisoikeuden professori (ruots).

Arajärvi, Pentti, OTT. Sosiaalioikeuden dosentti. Joensuun yliopiston professori (mvs).

Nummijärvi, Anja, OTT, VT, HTM. Tuntiopettaja.

Ylhäinen, Marjo, OTK. Työoikeuden assistentti.

Kallio, Ilari, OTK. tutkija.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa käytetään Suomen Laki I, II ja III -teoksia

tai Finlands Lag I ja II -teoksia sekä EU lakikirjaa. Jokaisen tenttiin osallistujan on otettava mukaan mainitut teokset. Lisäksi tenttiin saa tuoda sellaiset säädöskokoelman irtokappaleet tai niiden valojäljennökset, jotka ovat ilmestyneet tuoreimpien lakikirjojen julkaisemisen jälkeen. Sallituista merkinnöistä ks. opinto-opas, kohta lakikirjatentit. **Koska oikeustapausten ratkaiseminen saattaa edellyttää laskutoimituksia, suositellaan, että jokainen tenttiin osallistuja ottaisi mukaansa taskulaskimen, johon ei ole mahdollista tallentaa tietoja.**

Ohjeellinen suoritusjärjestys: On suositeltavaa, että ennen työoikeuden opintojen aloittamista suoritetaan velvoiteoikeuden tentit ja kauppaoikeus.

Tutkintovaatimukset

1) **Tiitinen, K-P. - Kröger, T.**, Työsopimus-oikeus (2003 tai 2004), lukuun ottamatta jaksoja 2.2.3.3-2.2.3.5; 6.3 ja 6.4; 8; 12.3.2.8-12.3.2.10, 12.5.2 ja 12.6; 14; 16; sekä 18. (n. 480 sivua).

2) **Sarkko, K.**, Työoikeus. Yleinen osa (1980), s. 150-247, (97 s.) tai vaihtoehtoisesti **sama**, Arbetsrätt. Allmän del (1981), s. 135-228. (93 s.)

3) **Tiitinen, K-P. - Ruponen, I.**, Työriitojen sovittelu (1998), s. 1-53. (53 s.)

4) **Rautiainen Hannu & Äimälä Markku.**, Työaikalaki (2002), (188 s.)

5) **Mikkola, M. - Pietiläinen, S. - Valpola, O.**, Suomalainen toimeentuloturva (2002), luvut III, IV, V, VI ja VII. (95 s.)

Alla oleva säädösluettelo sisältää tärkeimmät työoikeuteen kuuluvat lait, jotka on hallittava tentissä hyvin. Lisäksi tentissä edellytetään kykyä hyödyntää lakikirjojen hakemistoja ja viittauksia ja näiden myötä muita asiaankuuluvia lakikirjan säädöksiä.

Säädökset

I Työ- ja virkasuhde

Työsopimuslaki 26.1.2001/55. (Ty 101)
L työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta 26.1.2001/56. (Ty 102)
L palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta 1.12.1961/570. (Ty 106)
L lähetetyistä työntekijöistä 9.12.1999/1146. (Ty 107)
L yksityisyyden suojasta työelämässä 13.8.2004/759 (Ty 111)
L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609. (Si 109)
Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21 (Ty 111a)
Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412. (Si 301)

II Kollektiivinen työ- ja virkamiesoikeus

Työehtosopimuslaki 7.6.1946/436. (Ty 201)
Valtion virkaehtosopimuslaki 6.11.1970/664. (Ty 202)
Valtion virkaehtosopimusasioiden pääsopimus 21.12.1993. (Ty 204)
L kunnallisista työehtosopimuksista 6.11.1970/670. (Ty 205)
Kunnallinen virkaehtosopimuslaki 6.11.1970/669. (Ty 206)
L kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta 12.3.1993/254. (Ha 319)
Kunnallinen pääsopimus 13.1.1993. (Ty 207)
L työtuomioistuimesta 31.7.1974/646. (Ty 210)
L työriitojen sovittelusta 27.7.1962/420. (Ty 212)
L yhteistoiminnasta yrityksissä 30.3.2007/334.

III Työaika-suojelu

Työaikalaki 9.8.1996/605. (Ty 301)
Valtion virkamiesten työaika-asetus 8.11.1996/822. (Ty 301)
L itsenäisyyspäivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä 26.11.1937/388. (Ty 315)
L vapunpäivän järjestämisestä työntekijän vapaapäiväksi eräissä tapauksissa 27.4.1944/272. (Ty 316)
Vuosilomalaki 18.3.2005/102. (Ty 317)
L nuorista työntekijöistä 19.11.1993/998. (Ty 407)
L työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista 19.5.2004/400 (Ty 416)

IV Työturvallisuussuojelu

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. (Ty 403)
L työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 20.1.2006. (Ty 411)
Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383. (So 406)

V Sosiaaliturva

Työntekijän eläkelaki 19.5.2006/395 (El 101)
L urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta 16.6.2000/575. (El 108)
Tapaturmavakuutuslaki 20.8.1948/608. (El 201)
Ammattitaitilaki 29.12.1988/1343. (El 202)
L koulutusrahastosta 30.12.2002/1306 (Op 604)

VI Työllisyys

L julkisesta työvoimapalvelusta 30.12.2002/1295 (Ty 605)
Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290 (Ty 601)
VNA työttömyysturvalain täytäntöönpanosta 30.12.2002/1330. (Ty 602)

Työoikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyt suorituksen jälkeen. Valinnaisten opintojen kuulusteluun ilmoittaudutaan samalla tavalla kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Valinnaisten opintojen kuulustelut järjestetään pakollisten aineopintotenttien yhteydessä. Kuulustelukerta on vapaasti valittavissa, ellei jäljempänä ilmoiteta muuta tai suoritettavasta opintokokonaisuudesta mahdollisten pakollisten luentojen vuoksi aiheudu rajoituksia.

Työsuhde (21302)

Laajuus 8 opintopistettä, 5 opintoviikkoa

Vastuuopettaja prof. **Kari-Pekka Tiitinen**.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu, jossa ei saa käyttää lakikirjaa. Voidaan suorittaa työoikeuden pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Yksi tutkintovaatimusten kohdistusta 2-4 voidaan korvata **ennen** kirjallisen kuulustelun suorittamista kirjoitettavalla **10-12** sivun harjoitusaineella.

- 1) **Tiitinen, K-P. - Kröger, T.**, Työsopimus-oikeus (2003 tai 2004) s.1-594.
- 2) **Ahtela, K. - Bruun, N. - Koskinen, P.K. - Nummijärvi, A. - Saloheimo, J.**, Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (2006).
- 3) **Kröger, T. - Orasmaa, P.**, Vuosilomala-ki (2006).
- 4) **Saloheimo, J.**, Työturvallisuus – perusteet, vastuu ja oikeussuoja (2006).

Työ- ja virkaehtosopimus-oikeus (20251)

Laajuus 7 opintopistettä, 4 ov

Vastuuopettaja prof. **Kari-Pekka Tiitinen**.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu, jossa ei saa käyttää lakikirjaa. Voidaan suorittaa työoikeuden pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Yksi tutkintovaatimusten kohta voidaan korvata **ennen** kirjallisen kuulustelun suorittamista kirjoitettavalla **10-12** sivun harjoitusaineella.

1) **Sarkko, K.**, Työehtosopimuksen määräysten oikeusvaikutukset (1973), s. 1-207, ja lisäksi työtuomioistuimen päätös TT 1999-48 sekä työtuomioistuimen tuomiot TT 1999-56 ja 2003-37.

2) **Sarkko K.**, Työrauhavelvollisuudesta (1969), s. 1-324, ja lisäksi **Suviranta, A.**, Työrauhavelvollisuuden rajankäyntiä. Työoikeudellisen Yhdistyksen vuosikirja 1982, s. 4-9, sekä **Suviranta, A.**, Työtaisteluoikeuden rajoittamisesta. Työtuomioistuin 50 vuotta (toim. Pekka Orasmaa; 1997), s. 215-231., sekä seuraavat työtuomioistuimen tuomiot: TT2002-73, TT 2003-50, TT 2004-32, TT 2004-57 sekä TT 2004-107.

3) **Tiitinen, K-P.**, Virkaehtosopimus-oikeus (1983), s. 1-340. Tämän teoksen ohella on perehdyttävä erityisesti valtion ja kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (muutokset), valtion virkaehtosopimusasioiden pääsopimukseen (21.12.1993) sekä kunnalliseen pääsopimukseen (13.1.1993) sekä seuraavat työtuomioistuimen tuomiot TT 2000-55 ja TT 2002-36.

Pohjoismaiden työoikeus (21303)

Laajuus 7 opintopistettä, 4,5 opintoviikkoa

Vastuuopettaja prof. **Kari-Pekka Tiitinen**.

Tavoite. Perehtyminen Pohjoismaiden työoikeuden pääkohtiin.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa.

- 1) **Glavå, M.**, Arbetsrätt (2001).
- 2) **Hasselbach, O.**, Arbejdsret (2005).

Kansainvälinen työ- ja sosiaalioikeus (20255)

Laajuus 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa

Vastuopettaja prof. **Matti Mikkola**.

Tavoite. Perehtyminen keskeisten eurooppalaisten säädösten sisältöön sekä harjaantuminen niitä koskeviin lainkäyttötoimiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja EU:n perustuslaillisen sopimuksen työ- ja sosiaalioikeudelliset säännökset ja ensiksi mainitun valvontaan ja lainkäyttöön liittyvät kysymykset.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu, jossa saa käyttää lakikirjaa (Suomen Laki I, II ja III tai Finlands Lag I ja II sekä EU-lakikirja). Voidaan suorittaa työoikeuden pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Nettijulkaisut saatavilla opettajan kotisivulta (Yksityisoikeuden laitos/Työoikeus/Mikkola)

1) Harris, D., The European Social Charter. 2nd edition (2001).

2) Nielsen, R., European Labour Law, 2000, p.283-312.

3) Sulkunen, P., Kansainväliset ammattiyhdistysoikeudet, 2000, s.375-575.

4) Mikkola, M., Euroopan sosiaaliset ihmisoikeudet (2006). Ilmestyy nettijulkaisuna syksyllä 2006. Siihen asti seuraavat artikkelit: European Social Charter and Health, teoksessa Health, Ethics and Human Rights, Council of Europe meeting the Challenge, 2004 ja Sosiaaliturva ihmis- ja perusoikeutena Euroopassa, Busines Law Forum 2005 ja European Law teoksessa European and Russian Minimum Standards for Social Dialogue, saatavilla nettijulkaisuna.

Urheilu oikeuden valinnaiset aineopinnot

Urheilu oikeudessa on kysymys oikeusjärjestyksen vaikutuksesta urheiluun. Urheilu oikeus ei ole selkeäjäseniteinen oikeudenala, vaan sen ongelmat jakautuvat pääasiallisesti perinteisten oikeudenalojen kesken. Urheilu oikeuden yleiset periaatteet koskevat ensisijaisesti urheilun itsesääntelyä ja autonomian rajoja. Ammattimaistumisesta ja kaupallistumisesta paljolti johtuva urheilun oikeudellistuminen liittyy yhteiskunnassa yleisesti vaikuttavaan oikeudellistumiskehitykseen. Urheilun oikeudellistuminen on myös osa oikeuden modernisaatiota. Kansanliikkeenä toimivan urheilun perusta on yhdistysautonomiassa ja ammattuurheilun liiketoiminnan oikeudellisessa sääntelyssä. Näiden sfäärien kohtaamisessa syntyy oikeudellisia ongelmia, joiden ratkaisemiseen tarvitaan useiden oikeudenalojen panosta.

Tiedekunnassa on mahdollista suorittaa urheilu oikeuden valinnaisia aineopintoja. Ne koostuvat kahdesta jaksosta.

1. Urheilu oikeuden yleinen osa (21971)

Vastaava opettaja prof. **Heikki Halila**
Tavoite: Yleisessä osassa annetaan yleiskurva urheilu oikeudesta ja paneudutaan eräisiin sen kohdealueista.

Sisältö: Urheilun sääntelyjärjestelmä, urheilijan oikeusasema, sopimukset urheilutoiminnassa, urheilun kansanliike, urheilun riihdanratkaisujärjestelmät, immateriaalioikeudet, vahingonkorvaus, rikokset ja kilpailuoikeudet urheilussa.

Laajuus: 8 opintopistettä, 4 opintoviikkoa

Suoritustapa: Luennot ja kirjallinen kuulustelu. Tentissä on yksi kysymys luentosar-

jasta ja loput tenttikirjallisuudesta. Lakikirjaa ei saa käyttää.

Opetus: Professori Heikki Halila pitää luentosarjan urheilu oikeudesta 5.-8..10., 10.10. ja 15.10 klo 12-16 ja 16.10. klo 8-12 P IV:

Hyväksyttävästä syystä luentovapauden saaneete suorittavat teoksen Huttunen, M.: A comparative analysis of the legal position of professional sportsmen under Finnish, English and European Community Law (1999). (283 sivua).

Tutkintovaatimukset

1. Halila H.: Oikeudellistuva urheilu (2006)
2. Rauste, O.: Urheilu oikeus (1997) s. 105-206, 662-707 ja 824-832 sekä arviointi em.teoksesta Timonen, P.: LM 1998 s. 687-691.

3. Aaltonen, K. (toim.): Urheilun ja liikunnan oikeus käytännössä (2004) s. 205-229 ja 235-254.

2. Urheilu oikeuden jatko-osa (21972)

Tavoite: Jatko-osassa perehdytään syvällisemmin kuin yleisessä osassa urheilu oikeuteen. Tähän tenttiin voivat osallistua vain ne, jotka ovat suorittaneet yleisen osan.

Sisältö: Urheilu oikeus Suomessa ja Pohjoismaissa sekä piirteitä urheilu oikeudesta yleismaailmallisena ilmiönä. Tutkintovaatimukseen kuuluvien teosten vaihtamisesta voi sopia vastaavan opettajan kanssa.

Laajuus: 10 opintopistettä, 5 opintoviikkoa.

Suoritustapa: Kirjallinen kuulustelu, jossa ei saa käyttää lakikirjaa. Seminaarin aikaisempina lukuvuosina suorittaneita kehote-

taan kääntymään vastaavan opettajan puoleen.

Tutkintovaatimukset

1. Tarasti, L: Legal solutions in International Doping cases (2000) s. 1-114.

2. Kinnunen, E.: Rangaistava toisen vahingoittaminen urheilussa (1999) (131 sivua)

3. Hallgren, L: European Sports Law (2004) (408 sivua)

4. Idrottsjuridisk skriftserie 10. Artikelsamling 2005. Svensk idrottsjuridisk förening s. 163-255.

5. Urheilu ja oikeus 2005 s. 9-116.

6. Urheilu ja oikeus 2006 s. 9-92.

Valtiosääntöoikeuden pakolliset aineopinnot (20026)

Tavoite.

Kokonaiskuvan antaminen

- 1) ylimpien valtioelinten tehtävistä ja toimivaltasuhteista
- 2) perus- ja ihmisoikeuksista

Käsiteltävä asiakokonaisuus.

Keskeisiä aihepiirejä ovat:

1. Valtiojärjestyksen perusteet ja valtiosääntön yleiset opit
2. Eduskunta, tasavallan presidentti ja valtioneuvosto sekä niiden toimivaltasuhteet
3. Lakien säätäminen, hallitusvallan käyttö ja tuomioistuinten asema valtiosäännössä
4. Kansainvälisiin suhteisiin liittyvä päätösvalta
5. Viranomaistoiminnan ja säädösten laillisuuden valvonta
6. Perus- ja ihmisoikeudet sekä osallistumisjärjestelmät

Laajuus.

5 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Opettajat

Ojanen, Tuomas, OTT. Valtiosääntöoikeuden professori.

Ryynänen, Olli, OTT, FT, KTM. Julkisoikeuden ruotsinkielinen professori.

Hidén, Mikael, OTT, MCL, VT. Valtiosääntöoikeuden professori emeritus.

Mutanen, Anu, HTM. Valtiosääntöoikeuden assistentti.

Nieminen, Liisa, OTT, VTM. Valtiosääntöoikeuden dosentti.

Meres-Wuori, Ora, OTT. Valtiosääntöoikeuden dosentti.

Saraviita, Ilkka, OTT, VT. Valtiosääntöoikeuden dosentti.

Scheinin, Martin, OTT. Valtiosääntöoikeuden dosentti.

Opetus

Opetusmuodot. Luennot. Luentokuulustelusta voi saada 13 hyvityspistettä pakollisten aineopintojen tenttiin. Tentissä voi käyttää yhteensä enintään 3 hyvityspistettä.

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 44-46

Prof. (mvs) **Mikael Hidén** pitää luentosarjan Finnish Constitutional Law (LL.M.) ma 10.9. klo 12–14, ti 11.9. klo 14–16, ke 12.9. klo 12–14, to 13.9. klo 14–16, ma 17.9. klo 12–14, ti 18.9. klo 14–16, ke 19.9. klo 12–14, to 20.9. klo 14–16, ma 24.9. klo 12–14, ti 25.9. klo 14–16, ke 26.9. klo 12–14 ja to 27.9. klo 14–16 salissa P673. Luentokuulustelu ma 1.10.2007 klo 12–14 salissa PR 1s 10.

Dos. **Ora Meres-Wuori** pitää luentosarjan Valtioelinten toimivaltasuhteet kansainvälisissä asioissa ma 29.10. klo 16–18, ke 31.10. klo 10–14, to 1.11. klo 10–14, pe 2.11. klo 10–14, ti 6.11. klo 12–14 ja ke 7.11. klo 12–14 salissa PIV. Luentokuulustelu pe 9.11. klo 10–12 salissa PIV.

Kevätlukukaudella viikkojen 11–14 aikana pyritään pitämään luentosarja Valtiosääntöoikeutta oikeustapausten valossa. Tarkemmat tiedot ilmoitetaan myöhemmin.

Genom samarbetet mellan juridiska fakulteten, Svenska handelshögskolan och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättssam) kan studenterna delta i undervisning i ämnet vid annan enhet. Godkänt avlagd studieperiod kan ge högst 3 bonuspoäng för ämnesstudietenten. Närmare information ges av prof. Olli Ryynänen under mottagningstid.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Tentti on lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset

1) Jyränki, A., Valta ja vapaus (2003), s. 29–41, 83–99, 125–167, 195–343, 373–446. (271 s.)

2) Nieminen, L. (toim.), Perusoikeudet Suomessa (1999), s. 3–27, 75–104, 223–254. (86 s.)

3) Pellonpää, M., Euroopan ihmisoikeussopimus (2005), s. 53–72, 97–233 tai vastaavat osat ruotsinkielisestä painoksesta **Pellonpää, M.**, Europeiska människorättskonventionen (2007). (156 s.)

4) Saraviita, I., Suomalainen perusoikeusjärjestelmä (2005), s. 11–87, 137–248, 261–319, 416–432. (265 s.)
(Yhteensä 778 s.)

Säädökset

1. Keskeiset säädökset

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. (Va 101)

Vaalilaki 2.10.1998/714: 1–4, 18–20, 107–125, 127–143, 160–177 §. (Va 203)

Puoluelaki 10.1.1969/10. (Va 208)

L menettelystä neuvoo-antavissa kansanäänestyksissä 26.6.1987/571. (Va 101)

Eduskunnan työjärjestys 17.12.1999/40 v. 2000. (Va 201)

L valtioneuvostosta 28.2.2003/175. (Va 306)

Valtioneuvoston ohjesääntö 3.4.2003/262: kursorisesti. (Va 307)

L valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä 25.2.2000/196. (Pr 415)

L valtioneuvoston oikeuskanslerista 25.2.2000/193. (Va 321)

L eduskunnan oikeusasiamiehestä 14.3.2002/197. (Va 209)

L valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta 21.12.1990/1224. (Va 322)

L Suomen Pankista 27.3.1998/214: kursorisesti. (Ra 104)

L puolustusvoimista 31.5.1974/402: 1, 6, 8, 8a, 8b ja 8c §. (Tu 102)

A puolustusvoimista 20.7.1992/667: kursorisesti. (Tu 103)

L tuomareiden nimittämisestä 25.2.2000/205. (Pr 421)

L korkeimmasta oikeudesta 26.8.2005/665. (Pr 401)

L korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22.12.2006/1265.

Ahvenanmaan itsehallintolaki 16.8.1991/1144. (Ha 501)

Ahvenanmaan maanhankintalaki 3.1.1975/3. (Ha 502)

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21. (Ty 111a)

L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609. (Si 109)

L tasa-arvovaltuutetusta ja tasa-arvolautakunnasta 8.8.1986/610. (Si 110)

Uskonnonvapauslaki 6.6.2003/453: 1–8, 15–16, 23–25 ja 28 §. (Ha 401)

Kokoontumislaki 22.4.1999/530. (Tu 614)

Yhdistyslaki 26.5.1989/503: 1–15 ja 43–46 §. (Si 126)

Kielilaki 6.6.2003/423. (Yh 401)

Saamen kielilaki 15.12.2003/1086. (Yh 403)

L saamelaiskäräjistä 17.7.1995/974: kursorisesti. (Ha 601)

L sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 13.6.2003/460. (Vi 101)

L viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621. (Yh 301)

Asevelvollisuuslaki 15.9.1950/452: 1–7, 9, 10 ja 12 §. (Tu 118)

Puolustustilalaki 22.7.1991/1083: 1–27, 38 §, kursorisesti. (Va 607)

Valmiuslaki 22.7.1991/1080: 1–37 §, kursorisesti. (Va 601)

L kuvaohjelmien tarkastamisesta 25.8.2000/775. (Vi 103)

A taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä ko. sopimus SopS 6/1976. (Pe 104)

L ja A kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä siihen liittyvän valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta sekä ko. sopimus ja pöytäkirja SopS 7–8/1976. (Pe 103)

L ja A ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvien lisäpöytäkirjojen voimaansaattamisesta sekä yleissopimus ja lisäpöytäkirjat SopS 18–19/1990. (Pe 102)

L Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 8.12.1994/1540. (Kv 101)

Euroopan unionin perusoikeuskirja 18.12.2000. (PeEU 102)

L uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 14.6.2002/486. (Pe 105)

A uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan voimaansaattamisesta ja uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta sekä Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän lisäpöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta annetun lain voimaantulosta 26.7.2002/639 sekä ko. sopimus ja lisäpöytäkirja SopS 80/2002. (Pe 105)

L ja A kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja ko. sopimus SopS 67–68/1986. (Si 108)

A Yhdistyneiden Kansakuntien kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta 28.3.2001/279 ja ko. lisäpöytäkirja SopS 21/2001. (Si 108)

L ja A lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta ja ko. sopimus SopS 59–60/1991. (Si 209)

2. Muut säädökset

L Suomen säädöskokoelmasta 25.2.2000/188. (Va 403)

Hallintolainkäyttölaki 26.7.1996/586. (Pr 103)

L valtion talousarviosta 13.5.1988/423: 1–8 ja 11 §. (Va 511)

L valtiontalouden tarkastusvirastosta 14.7.2000/676. (Va 505)

Valtion maksuperustelaki 21.2.1992/150: 1–3 ja 8–10 §. (Ve 601)

Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359. (Si 101)

Ulkomaalaislaki 30.4.2004/301. (Kv 401)

Esitutkintalaki 30.4.1987/449. (Ri 301)

Pakkokeinolaki 30.4.1987/450. (Ri 302)

Poliisilaki 7.4.1995/493: kursorisesti. (Tu 501)

L poliisin hallinnosta 14.2.1992/110: 10 §, kursorisesti. (Tu 503)

L puolustusvoimien virka-avusta poliisille 5.12.1980/781: kursorisesti. (Tu 109)

L poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa 3.11.1995/1251. (Tu 110)

Tutkintavankeuslaki 23.9.2005/768: kursorisesti. (Ri 304)

Rikoslaki 19.12.1889/39: 16:14 ja 14a § sekä 40:4 ja 11 §. (Ri 101)

L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7.7.1970/456: 1–2 ja 6 §. (Ri 403)

L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 3.6.1960/270: kursorisesti. (Ri 402)

L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 30.12.2003/1286: kursorisesti. (Ri 403)

Järjestyslaki 27.6.2003/612: kursorisesti. (Tu 608)

Passilaki 21.7.2006/671: kursorisesti. (Si 104)

L oikeudenkäynnin julkisuudesta 21.12.1984/945. (Pr 201)

Kirkkolaki 26.11.1993/1054: 2 luku, 20:1 ja 7 §.

L naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta 17.2.1995/194: kursorisesti. (Tu 121)

L Jehovan todistajien vapauttamisesta asevelvollisuuden suorittamisesta eräissä tapauksissa 12.7.1985/645. (Tu 120)

L televisio- ja radiotoiminnasta 9.10.1998/744. (Vi 111)

L Yleisradio Oy:stä 22.12.1993/1380. (Vi 106)

L Kansaneläkelaitoksesta 17.8.2001/731: kursorisesti. (So 709)

L sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812: kursorisesti. (So 202b)

Mielenterveyslaki 14.12.1990/1116: 2–4a luvut. (So 409)
L potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785. (So 422)

Luettelo ei ole tyhjentävä. Tentissä edellytetään kykyä soveltaa luettelossa mainitsemattomiakin säädöksiä.

Valtiosääntöoikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopinnotenttiin hyväksytyin suorituksen jälkeen.

Eurooppalainen ihmisoikeussuoja

Laaajuus.
8 opintopistettä, 4 opintoviikkoa.

Tavoite.

Kokonaiskuvan antaminen

- 1) Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan sosiaalisen peruskirjan järjestelmästä, toimintamuodoista ja sisällöstä
- 2) Euroopan perusoikeuskirjan sisällöstä ja vaikutustavoista

Käsiteltävä asiakokonaisuus.

Keskeisiä aihepiirejä ovat:

1. Euroopan ihmisoikeussopimus, sen valvontajärjestelmä ja merkitys sopimusvaltioissa sekä keskeiset sisällölliset piirteet
2. Euroopan sosiaalinen peruskirja, sen valvontajärjestelmä ja merkitys sidotuissa valtioissa sekä keskeiset sisällölliset piirteet
3. Euroopan perusoikeuskirja, sen muodostumistapa, oikeudellinen status ja vaikutustavat sekä keskeiset sisällölliset piirteet

Suoritustapa ja suorituksen sisältö.

Kirjallinen kuulustelu. Tentti ei ole lakikirjatentti. Professorin kanssa erikseen sovittavalla tavalla voidaan tutkintovaatimuksissa mainitun teoksen sijasta lukea toinen teos taikka yksi tutkintovaatimusten kohta korvata kirjallisella työllä (10–15 s.).

Tutkintovaatimukset.

1) Merrils J.G. & Robertson, A.H., Human rights in Europe (2001). (noin 360 s.)

2) Pellonpää, M., Euroopan ihmisoikeussopimus (2005), s. 235–608 tai vastaavat osat ruotsinkielisestä painoksesta
Pellonpää, M., Europeiska mänskörättskonventionen (2007). (374 s.)

3) Scheinin, M. (toim.), The Welfare State and Constitutionalism (2001), s. 79–109 ja 175–217. (74 s.)

4) Nieminen, L. (toim.), Perusoikeudet EU:ssa (2001). (noin 500 s.)
(Yhteensä noin 1308 s.)

Velvoiteoikeus Sopimusoikeus (200200)

Tavoite: 1. Systemaattisen yleiskuvan muodostaminen sopimusoikeudellisesta sääntelystä, sopimusoikeuden yleisistä opeista ja sopimusinstrumentin merkityksestä. 2. Kokonaiskuvan antaminen säännöksistä, jotka koskevat sopimuksen syntymistä, tulkintaa ja sopimusrikkomuksen seuraamuksia sekä edustamista. Perehtyminen keskeisimpien sopimustyyppien erityispiirteisiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Yksilö ja yhteisö oikeussubjektina, yksilön suoja ja nimi. 2. Sopimusten tekeminen. 3. Sopimusten sitovuuden edellytykset. 4. Sopimusrikkomusten seuraamukset. 5. Sopimusten voimassaolo. 6. Vakiosopimusten erityispiirteet. 7. Irtaimen kauppa.

Laajuus: 7 opintopistettä / 3,5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: professori **Lena Sisula-Tulokas**. Tentiassistenttina toimii assistentti **Juha Mäkelä**.

Opettajat

Bärlund, Johan, OTT, KTM. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti.

Halila, Heikki, OTT, VT. Urheilu-oikeuden professori.

Hemmo, Mika, OTT. Siviilioikeuden professori.

Kolehmainen, Esa, OTL. Tutkija.

Könkkölä, Justus, OTK. Tutkija.

Mononen, Marko, OTT, AA. Siviilioikeuden dosentti.

Mäkelä, Juha, OTL, VT. Oikeustieteen assistentti.

Norros, Olli, OTK (väit.). Tutkija.

Nybergh, Frey, OTT, VT. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti.

Pönkä, Ville, OTK. Tutkija.

Sisula-Tulokas, Lena, OTT. Siviilioikeuden professori.

Opetus:

Opetusmuodot: Luennot, joihin hyväksytysti osallistumalla on erikseen ilmoitetulla tavalla mahdollista korvata tutkintovaatimusten kohta tai saada hyvityspisteitä tenttiin. Luentosarjojen opetusmateriaaleja on imuroitavissa oppiaineen verkkosivuilta. Kaikkeen opetukseen on ilmoitauduttava Oodissa. Korvaavilla luentosarjoilla edellytetään myös korvattavien teosten hallintaa.

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot **3-6**

Professori **Mika Hemmo** luennoi sopimusoikeudesta Sopimusoikeuden oppikirjan tehtävien pohjalta 14.1. 12-16, 15.1. 14-16, 16.1. 12-16, 17.1. 14-16, 18.1. 12-16 ja 21.1.2008 12-16 PIV. Luentokuulustelut 23.1. ja 30.1.2008 14-16 PIV. Luentosarjasta voi saada enintään 3 hyvityspistettä sopimusoikeuden tenttiin. Luentosarjalle osallistuminen edellyttää oppikirjan tehtävien tekemistä. Tarkempi ohjeistus ja luentosarjan aineisto on saatavissa viimeistään 10.1.2008 osoitteesta www.hemmo.fi. Luentosarjalle ilmoitaudutaan Oodissa (200200A).

Sopimusoikeuden ruotsinkieliset luennot oikeustapausharjoituksineen – Föreläsningar i avtalsrätt med rättsfallslösning: Universitetslektor (tf.) Frey Nybergh håller föreläsningar i avtalsrätt med rättsfallslösning för ämnesstudietentamen i avtalsrätt 14.1 – 29.1.2008 med slutförhör 31.1.2008 och 6.2.2008 kl. 14 – 16, 14.1, 15.1, 16.1, 21.1, 22.1, 23.1, 28.1 och 29.1. Maximiantalet deltagare är 36. Deltagande förutsätter anmälan i OODI (200200A) från och med 2.1.2007 kl. 9.00 och senast 14.1 kl. 12.00. På föreläsningen behandlas avtalsrättsliga frågor med hjälp av övningar i att lösa rättsfall. Sammanlagt tre bonuspoäng utdelas

på basis av framgången i rättsfallsövningarna och föreläsningförhåret. Syftet med föreläsningen är att deltagarna skall lära sig att lösa sådana rättsfallsuppgifter som förekommer i ämnesstudietentamen. Luentosarja, joka on ruotsinkielinen, suositellaan myös suomenkielisille opiskelijoille. Kysymyksiä saa esittää suomeksi ja harjoituksissa sekä kuulustelussa voidaan vastata suomeksi.

Dos. **Marko Mononen** luennoi irtaimen kaupasta 15.1.-22.1.2008 ma-pe 10-12 ja 23.1.-24.1.2008 8-12. Sali P II. Luento-kuulustelut ma 28.1.2008 sali PII ja uusinta-kuulustelu pe 1.2.2008 sali P IV Hyväksytyt suoritukset korvaa tutkintovaatimuskohdat 4 ja 5 (eli Monosen ja Sisula-Tulokkaan opetusmonisteet). Luentosarjalle ilmoittaudutaan Oodissa (200200B).

Tutkijat, OTK **Ville Pönkä** ja OTK (väit.) **Olli Norros** pitävät sopimusoikeuden tenttiin valmentavia oikeustapausharjoituksia kahdessa ryhmässä. Kumpikin ryhmä koostuu neljä kertaa, ja osallistujien tulee ratkaista kutakin kokoontumiskertaa varten kaksi oikeustapauskysymystä. Jokaista kysymystä kursilla tarkasteltaessa valitaan satunnaisesti joukko opiskelijoita, jotka esittelevät tapauksen ja sen ratkaisun muille kurssilaisille. Tämän jälkeen tapauksesta keskustellaan. Kurssin suorittaja voi saada 1, 2 tai 3 hyvityspistettä sopimusoikeuden tenttiin riippuen siitä, onko hän ratkaissut 6, 7 vai 8 kurssin kahdeksasta tehtävästä. Jos ratkaistuja tehtäviä on 5 tai vähemmän, hyvityspisteitä ei myönnetä. Kurssin tarkemmat ohjeet tulevat saataville sopimusoikeuden [www-sivujen oppimateriaaliansioon](http://www.sivujen.oppimateriaaliansioon) joulukuussa 2007. Kumpikin ryhmä kokoontuu 29.1., 1.2., 5.2. ja 8.2. Pöngän ryhmä kokoontuu klo 8 - 10 ja Norroksen ryhmä klo 10 - 12 salissa P IV. Osallistujien tulee ilmoittautua jompaankumpaan ryhmään OODI:ssa (200200A) 15.1.2008 mennessä. Kumpaankin ryhmään mahtuu korkeintaan 50 opiskelijaa. Jos osallistujia on molemmissa ryhmissä yhteensä korkeintaan 50, opettajat voivat harkintansa mukaan yhdistää ryhmät.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, joka **ei ole lakikirjatentti**. Luentosarjoista voi saada tenttiä varten 1-3 hyvityspistettä sen mukaan kuin kunkin luentosarjan osalta on erikseen ilmoitettu. Irtaimen kauppaa koskevat osat tutkintovaatimuksista (kohdat 4 ja 5) voi korvata luentosarjan hyväksytyllä suorituksella. Tentissä on pääsääntöisesti 3 laajaa oikeustapauskysymystä (jotka arvostellaan asteikolla 0-10 p.) ja 1 mahdollisesti useampia alakohtia sisältäviä esseekysymyksiä (0-10 p.). Tentin enimmäispistemäärä on siten 40 p. Tentissä saa käyttää enintään 4 hyvityspistettä.

Tenttiin on ilmoittauduttava Oodissa. Jälki-ilmoittautumisia ei hyväksytä. Tentistä vastaa professori **Sisula-Tulokas**. Arvostelua koskevat huomautukset tulee tehdä kunkin kysymyksen korjanneelle opettajalle. Muihin tenttiä koskeviin tiedusteluihin vastaa professori **Sisula-Tulokas**.

Tentin tulokset mallivastauksineen julkaistaan oppiaineen verkkosivuilla. Samasta paikasta löytyy myös vanhoja tenttikysymyksiä mallivastauksineen sekä ohjeet asiallisen tenttivastauksen laatimiseksi.

Tutkintovaatimukset

- 1) Halila, H., Henkilöoikeuden perusteet (2005), opintomoniste. Saatavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta. n. 30 s.
- 2) Hemmo, M., Sopimusoikeuden oppikirja (2006), s. 25-639.
- 3) Wilhelmsson, T., Vakiosopimus (2. p. 1995), s. 1-44; *tai* sama, Standardavtal (1995), s. 1-49.
- 4) a) Wilhelmsson, T. – Sevón, L. – Koskelo, P., Kauppalaian pääkohdat (5. p., 2006), s. 1-182
b) Wilhelmsson, T. – Sevón, L. – Koskelo, P., Huvudpunkter i köplagen, (3 p., 2006), s. 1-168.
- 5) Mononen, M., Kuluttajankaupan erityispiirteet (2005) opintomoniste. Saatavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.

6) Sisula-Tulokas, L., Kansainvälisen kauppalain pääkohdat (2004), opintomoniste. Saatavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.

7) Halila, H. – Hemmo, M., Sopimustyyppit (1996), s. 15-32, 72-112, 152-164 ja 190-203.

Säädökset

L varallisuus oikeudellisista oikeustoimista

13.6.1929/228. (Si 402)

Kauppalaki 27.3.1987/355. (Si 501)

Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38. Luvut 1, 3, 4, 5, 6 ja 8. (Yr 501)

Asuntokauppalaki 23.9.1994/843. Luvut 1, 3, 4 ja 6. (Si505)

L asuinhuoneiston vuokrauksesta 31.3.1995/481. (Si 417)

L elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä 3.12.1993/1062. (Si 404)

YK:n kauppalaki (CISG). (Si 504)

Voimassa olevien korvaavien ja hyvityspisteluentosarjojen käyttämisen tentissä:

1. Tiedekuntaneuvoston 7.11.2002 tekemän päätöksen mukaisesti luennot ovat voimassa suoritusvuoden ja kolme seuraavaa kalenterivuotta.

2. Mikäli opiskelija haluaa käyttää tentissä korvaavaa luentosarjaa hyväkseen, **luento on ilmoitettava tenttiin ilmoittauduttaessa**. Ilmoitus on sitova, eli korvattuun kysymykseen vastaamista ei oteta huomioon

eikä korvaavia pisteitä voi vaatia hyväkseen enää tenttiin ilmoittautumisen jälkeen.

3. Irtaimen kaupan korvaavan luentosarjan pisteet käytetään Sopimusoikeuden (200200) tentissä. Luotto- ja maksuvälineiden sekä vahingonkorvausoikeuden korvaavien luentosarjojen pisteet käytetään Yleisen velvoiteoikeuden (200201) tentissä.

4. Mikäli opiskelija haluaa käyttää luentosuorituksia hyväkseen tentissä, on korvaavasta luentosarjasta saatu pistemäärä sekä hyvityspisteet **ilmoitettava tenttiin ilmoittautuessa** sekä itse tentissä tenttiohjeissa olevien ohjeiden mukaisesti. Mikäli saaduista pisteistä on epäselvyyttä, opiskelijan on selvitettävä saamansa pisteet **hyvisä ajoin ennen tenttiin ilmoittautumista** luennon pitäjältä.

5. Mikäli luentosarjan tulokset eivät ole tulleet ennen tenttiin ilmoittautumista, pisteet on ilmoitettava itse tentissä, jolloin pisteet otetaan huomioon viran puolesta.

6. Tentissä korvattavissa olevat kysymykset arvoiteltiin lukuvuosina 2005 – 2006 ja 2006 – 2007 asteikolla 0-20p ja tätä ennen asteikolla 0-10p. Tämän vuoksi lukuvuosina 2005 – 2006 ja 2006 – 2007 korvaavista luentosarjoista saadut vanhan systeemin mukaiset korvaavat pisteet (10-20p) jaetaan kahdella. Parittomien pistemäärien jakojäännökset pyöristetään ylem্পään tasalukuun. Jos luentosarjasta on saatu esim. 17 pistettä, saa tentissä korvata kysymyksen 9 pisteellä.

Sopimusoikeuden valinnaiset aineopinnot

Sopimusoikeus (20171)

Laajuus: 6 opintopistettä / 4 opintoviikkoa

Vastaava opettaja: professori Aurejärven viran hoitaja.

Suoritusajankohdat: Tenti järjestetään syyskuun, helmikuun, toukokuun ja kesätentin sopimusoikeuden tenttikierroksilla. Tenti ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset:

1. a) **Wilhelmsson, T.**, *Critical Studies in Private Law* (1992), s. 1-229; *tai*
- b) **Wilhelmsson, T.**, *Social civilrätt* (1987), s. 19-225.
2. **Hemmo, M.**, *Sopimus ja delikti* (1998), s. 1-389.
3. **Adlercreutz, A.**, *Avtalsrätt I* (12. p. 2002), s. 13-342.

Kansainvälinen kauppa ja kuljetusoikeus (20175)

Laajuus: 7 opintopistettä / 4 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: professori Lena Sisula-Tulokas.

Suoritusajankohdat: Tenti järjestetään marraskuun, toukokuun ja kesätentin sopimusoikeuden tenttikierroksilla. Tenti ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset:

1. **van Houtte, H.**, *The Law of International Trade* (2002).
 2. **Bernstein, H. & Lookofsky, J.**, *Understanding the CISG in Europe* (2003).
 3. **Sisula-Tulokas, L.**, *Kuljetusoikeuden perusteet* (2007)
- Täydentävien opintojen lisämateriaali (koskee vain kansainvälistä kauppa- ja kuljetusoikeutta):
YK:n kauppalaki. (Si 504)
The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts 2004
The Principles of European Contract Law, part I and II
Rooman yleissopimus sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista. (Si 403)

Yleinen velvoiteoikeus (200201)

Tavoite: 1. Systemaattisen yleiskuvan muodostaminen velvoitteen täyttämistä ja lakkaamisesta sekä rahavelkojen erityispiirteistä 2. Sopimuksenukkoista vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan normiston systemaattinen jäsentäminen. 3. Luottosuhteita koskevien periaatteiden hallinta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Raha-

velka ja korko. 2. Saamisen lakkaaminen. 3. Perusteettoman edun palautus. 4. Vahingonkorvauslain mukainen vastuu ja muu sopimuksenukkoisen korvausvastuu. 5. Vakuutus-oikeuden pääkohdat. 6. Luottosuhteet ja luottoinstrumentit.

Laajuus: 5 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: professori **Mika Hemmo**. Tentiassistenttina toimii assistentti **Michael Saarikoski**.

Opettajat:

Bärlund, Johan, OTT, KTM. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti.

Halila, Heikki, OTT, VT. Urheilu-oikeuden professori.

Hemmo, Mika, OTT. Siviilioikeuden professori.

Kolehmainen, Esa, OTL. Tutkija.

Könkkölä, Justus, OTK. Tutkija.

Norio-Timonen, Jaana, OTT, dosentti, hoitaa vakuutus- ja vahingonkorvausoikeuden professorin virkaa.

Norros, Olli, OTK (väit.). Tutkija.

Nybergh, Frey, OTT, VT. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti.

Pönkä, Ville, OTK. Tutkija.

Saarikoski, Michael, OTL, VT, VTM (taloust.). Siviilioikeuden assistentti.

Sisula-Tulokas, Lena, OTT. Siviilioikeuden professori.

Opetus:

Opetusmuodot: Luennot, joihin hyväksytysti osallistumalla on erikseen ilmoitetulla tavalla mahdollista korvata tutkintovaatimusten kohta tai saada hyvityspisteitä tenttiin. Luentosarjojen opetusmateriaaleja on imuroitavissa oppiaineen verkkosivuilta. Kaikkeen opetukseen on ilmoitauduttava Oodissa. Korvaavilla luentosarjoilla edellytetään myös korvattavien teosten hallintaa. **Oppiaineen opetuskausi:** kalenteriviikot 7-9

Professor **Lena Sisula-Tulokas** föreläser om skadeståndsrätt våren 2008. Föreläsningstiderna är reserverade enligt följande: 12.2., 20.2., kl.16-18 (P 417), 14.2. och 15.2. kl. 15 – 18 (P 417), 25.2. kl. 17 – 19 (P 444), 26 (417), 27 (417), 28 (444) kl. 16 – 19. Det närmare planeringen diskuteras på första föreläsningstimmen. Föreläsningsserien bygger på diskussion av skadeståndsrättens grundelement, interaktivt deltagande och obligatorisk närvaro. I serien ingår föreläsningar samt korta skriftliga och muntliga arbeten. Arbetena bedöms och godkända vitsord kan användas i tenten för att ersätta punkt 3 i tentamensfordringarna. Deltagande förutsätter anmälan i OODI (200201B)

OTT, VT **Suvianna Hakalehto-Wainio** luennoi vahingonkorvausoikeudesta 12.-20.2.2008 klo 9-12 Porthanian salissa PIV. Luentokuulustelut 22.2.2008 klo 9-12 PIV ja 27.2.2008 klo 9-12 PIV. Hyväksytyt suoritukset korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3. Luentokuulustelussa edellytetään myös oppikirjaan (tutkintovaatimusten kohta 3) tutustumista. Luennoille on ilmoitauduttava Oodissa (200201B)

Professori (mvs) **Jaana Norio-Timonen** luennoi luotto- ja maksuvälineistä 12.-21.2.2008 seuraavasti: 12.2. klo 14-16, 13.2. klo 14-18, 14.2. klo 14-16, 18.2. klo 14-16, 19.2. klo 14-18, 20.2. klo 14-16 ja 21.2. klo 14-18, PIV. Luentokuulustelut 25.2.2007 klo 14-16, PIV ja 29.2.2007 klo 14-16, PIV. Hyväksytyt suoritukset korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2. Luentokuulustelussa edellytetään myös oppikirjaan (tutkintovaatimusten kohta 2) tutustumista. Luentoaineistoa on saatavilla oppiaineen verkkosivulla. Luennoille on ilmoitauduttava Oodissa (200201C).

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kirjallinen kuulustelu, joka **ei ole lakikirjatentti**. Luentosarjoista voi saada tenttiä varten 1-3 hyvityspistettä sen mukaan kuin kunkin luentosarjan osalta on erikseen ilmoitettu. Luotto-oikeutta ja vahingonkorvausoikeutta koskevat osat tutkintovaatimuksista (kohdat 2 ja 3) voi korvata luentosarjan hyväksytyllä suorituksella. Tentissä on pääsääntöisesti 3 laajaa oikeustapauskysymystä (jotka arvostellaan asteikolla 0-10 p.) ja 1 mahdollisesti useampia alakohtia sisältävä esseekysymys (0-10 p.). Tentin enimmäispistemäärä on siten 40 p. Tentissä saa käyt-

tää enintään 4 hyvityspistettä. Tettiin on ilmoitaututtava Oodissa. Jälki-ilmoittautumisia ei hyväksytä. Tentistä vastaa professori **Hemmo**. Arvostelua koskevat huomautukset tulee tehdä kunkin kysymyksen korjanneelle opettajalle. Muihin tenttiä koskeviin tiedusteluihin vastaa professori **Hemmo**.

Tentin tulokset mallivastauksineen julkaistaan oppiaineen verkkosivuilla. Samasta paikasta löytyy myös vanhoja tenttikysymyksiä mallivastauksineen sekä ohjeet asiallisen tenttivastauksen laatimiseksi.

Tutkintovaatimukset:

1) **Aurejärvi, E. – Hemmo, M.**, Velvoiteoikeuden oppikirja (2007), n. 220 s.

2) **Aurejärvi, E. – Hemmo, M.**, Luottooikeuden perusteet (2004) s. 1-319, ei alaviitteitä.

3) **Hemmo, M.**, Vahingonkorvausoikeus (2005) s. 1-232.

4) **Hoppu, E. – Hemmo, M.**, Vakuutus-
oikeuden perusteet (2006), opintomoniste.
Saatavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.

Säädökset:

Velkakirjalaki 31.7.1947/622. (Si 406) Laki takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta 19.3.1999/361. (Si 407)

Korkolaki 20.8.1982/633. (Si 410)

L velan vanhentumisesta 15.8.2003/728

Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412. (Si 301)

Vakuutusopimuslaki 28.6.1994/543. (Ra 201)

Tuotevastuulaki 17.8.1990/694. (Si 303)

Liikennevakuutuslaki 26.6.1959/279. (Vi 203)

Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38. Luku 7. (Yr 501)

Voimassa olevien korvaavien ja hyvityspisteluentosarjojen käyttäminen tentissä:

1. Tiedekuntaneuvoston 7.11.2002 tekemän päätöksen mukaisesti luennot ovat voimassa suoritusvuoden ja kolme seuraavaa kalenterivuotta.

2. Mikäli opiskelija haluaa käyttää tentissä korvaavaa luentosarjaa hyväkseen, **luento on ilmoitettava tenttiin ilmoitautuessa**. Ilmoitus on sitova, eli korvattuun kysymykseen vastaamista ei oteta huomioon eikä korvaavia pisteitä voi vaatia hyväkseen enää tenttiin ilmoittautumisen jälkeen.

3. Irtaimen kaupan korvaavan luentosarjan pisteet käytetään Sopimusoikeuden (200200) tentissä. Luotto- ja maksuvälineiden sekä vahingonkorvausoikeuden korvaavien luentosarjojen pisteet käytetään Yleisen velvoiteoikeuden (200201) tentissä.

4. Mikäli opiskelija haluaa käyttää luentosuorituksia hyväkseen tentissä, on korvaavasta luentosarjasta saatu pistemäärä sekä hyvityspisteet **ilmoitettava tenttiin ilmoitautuessa** sekä itse tentissä tenttiohjeissa olevien ohjeiden mukaisesti. Mikäli saaduista pisteistä on epäselvyyttä, opiskelijan on selvitettävä saamansa pisteet **hyvisä ajoin ennen tenttiin ilmoittautumista** luennon pitäjältä.

5. Mikäli luentosarjan tulokset eivät ole tulleet ennen tenttiin ilmoittautumista, pisteet on ilmoitettava itse tentissä, jolloin pisteet otetaan huomioon viran puolesta.

6. Tentissä korvattavissa olevat kysymykset arvosteltiin lukuvuosina 2005 – 2006 ja 2006 – 2007 asteikolla 0-20p ja tätä ennen asteikolla 0-10p. Tämän vuoksi lukuvuosina 2005 – 2006 ja 2006 – 2007 korvaavista luentosarjoista saadut vanhan systeemin mukaiset korvaavat pisteet (10-20p) jaetaan kahdella. Parittomien pistemäärien jakojäännökset pyöristetään ylempään tasalukuun. Jos luentosarjasta on saatu esim. 17 pistettä, saa tentissä korvata kysymyksen 9 pisteellä.

Yleisen velvoiteoikeuden valinnaiset aineopinnot

Vahingonkorvausoikeus (20177)

Laajuus: 10 opintopistettä / 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: professori **Mika Hemmo**.

Suoritusajankohdat: Tenti järjestetään joulukuun, maaliskuun, huhtikuun ja kesätentin yleisen velvoiteoikeuden tenttikierroksilla. Tenti ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset:

1. Wilhelmsson, T. - Rudanko, M.: Tuotevastuu (2004), s. 1-319.

2. Cane, Peter: Atiyah's Accidents, Compensation and the Law (1999 tai uudempi), luetaan kokonaan (v. 1999 painoksessa 1-426 s.)

3. Sisula-Tulokas, L.: Sveda, värk och annat lidande (1995), s. 1-278.

4. Aalto-Setälä, I. ym.: Yrityksen ja yhteisön vastuuriskit (2002 tai 2004), luvut 6-10, n. 200 s.

Suoritusajankohdat: Tenti järjestetään lokakuun, huhtikuun ja kesätentin yleisen velvoiteoikeuden tenttikierroksilla. Tenti ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset:

1. Hoppu, E. – Hemmo, M., Vakuutuslaki (2006) s. 1–431.

2. Norio-Timonen, J., Vakuutuslainsäätäjän vastuu vakuutus tapahtumasta (2003) s. 1–485.

3. Bengtsson, B., Försäkringsavtalsrätt (2006) s. 15–174.

4. Seuraavat neljä artikkelia: **Baker, T.,** On the Genealogy of Moral Hazard, 75 Texas Law Review (1996) s. 237–292; **Isokoski, H.,** Sijoitussidonnaiset vakuutukset ja kuluttajansuoja, teoksessa Lena Sisula-Tulokas – Irene Luukkonen – Marja Saario (toim.), Kuluttajien vakuutustoimisto ja Vakuutuslautakunta 35 vuotta (2006) s. 162–188; **Norio-Timonen, J.,** Lainsäätäjän, vakuutusvalvojan ja vakuutuslaitosten, Lakimies 7–8/2006 s. 1282–1298; **Sisula-Tulokas, L.,** Tvistlösningsen i Försäkringsnämnden – ett etablerat alternativ, teoksessa Lena Sisula-Tulokas – Irene Luukkonen – Marja Saario (toim.), Kuluttajien vakuutustoimisto ja Vakuutuslautakunta 35 vuotta (2006) s. 13–26.

Vakuutuslaki (20178)

Laajuus: 8 opintopistettä / 5 opintoviikkoa.

Vastaava opettaja: professori (mvs) **Jana Norio-Timonen**.